

Naar jeg har tænkt mig at skrive noget med om mine Far, ser man jeg begynde med at gaa tilbage i vor Families Historie som den Far meget gerne hørte og som han overgav os mange sine Oplysninger om.

Far vidste, at hans Fipolde for ælden havde boet i Hrychland i Hedelby Sogn. Det var Andreas Christiaansen og hans Kone Lilla Margarethe, født Bærteensen. (Hvarens?)

Efter en Undersøgelse og Granskning af Karie Høvertsen, boende inde ved Linnelsen, født i Kallershave, og ogsaa en Efterkommer af Høvertsen, kan Andreas Christiaansen ogsaa have hedt Christensen, hans Far har hedt Christen Christensen, født 1714 i Gisted (Gedsted?), død 1776 i Hrychland, dennes Kone Anna født Jensen eller Petersen, født 1724, død ved Viborg, død 1769 i Hrychland. - Lilla Margarethe's Forældre, Maren Christiaansen, født omkr. 1732 i ?, død 1769 i Åbro og Maren, født Hansen 1720 i Hedelby, død 1782 i Åbro. Maren's Mor var Kirsten Mærteensen født omkring 1675 i Ridding, død 1749 i Hedelby.

Andreas Christiaansen havde flere Børn og et af dem var Poulsten Christiaan. Ved Aarhundredskrifter (omkring 1800) blev det Loo, at Poulsten har Faderens Efternavn og da Christiaan's var Andreas's Søn blev det til et Høvertsen for Fremtiden hedde Andersen. Da det er en Kendsgerning, at Hrychland var Hævedsby dengang, kan det være, at dette drog nok Forfædre fra Viborg-Karlene til disse Sogne. Landene betød for de følgende Høgtled en hel Del.

Christiaan Andersen blev gift med Maren Dorotea Hansen og de kom til at bo i Løgstør i et Hus som den var ind til Gaden (Højen som gik til Ladelund) som vi i mine Høgtid kaldte "de hvidtgrø". Der ved kaldtes Christiaan "de Gæmand". Man siger ogsaa, at ved dette Hus samlede Bytinget, man

samlader, å a Gæ'. Der var 4 Børn i Ægteskab, hvoraf Hans Andreas, min Bedefar blev født den 24. 11. 1817. Han blev senere gift med Anna Rosilla, født Jakobsen (22. 9. 1824) og de havde Gaarden, "Vordager" i Forpagtning. Paa Vordager fødtes deres ældste Søn Christian, den 23. 6. 1850. De fik 4 Børn.

I 1851 købte de Jord i Kellershave og byggede et lille Hus og dyrkede Hedejord op, idet både Mand og Kone gravede med Spade. Han gik ogsaa meget som Dageløn og senere begyndte han at handle, først med Fær, senere med Kreaturer. Han og senere ogsaa sammen med Sønnerne Christian, min Bedstefar og Broderen Johann Christian kørte de helt til Jylland, der er fortalt om, helt til Viborg, og købte Kreaturer som saa blev drevet den lange Vej hermed. I Jylland vilde man godt have tykke Galere og den havde man i sammen med Katteskind (a Kat) paa Kroppen, for at de ikke blev skjælet. - Først havde der kun været Plads til 3 Køer, men Bygningerne blev snart forstørret og Jord blev købt til. - I 1874 mistede Hans Andreasen, Sønner Jens som var Soldat i Fleusborg, idet en Kamerat i Reg skød med et Gevær som var ladet. I 1875 døde hans Kone Anna, kun 51 Aar.

Den 1. 4. 1881 blev min Bedstefar Christian gift med Skomager Søren Sørensen's Datter hie fra Ægteskab. (Huset ligger Nabo til, Bringerbræn) Hun hed Lilla Christine Sophie, b. 8. 1855. Deres Fædre var Fætre. Dengang hørte til Gaarden 12 ha Jord. Christine bragte 5 ha med i Ægteskabet, en hørte i Fælvang og en i Lillekrøn. - De fik 9 Børn, hvoraf den ældste, ^{Anna} var født 1882, 1884 fødtes Marie, 1886 fødtes Hanne, 1888 fødtes Tora, 1890 Hans Søren, 1892 den 3. Okt. min Far, Jens, 1894 Christine, 1896 Christian og 1898 Johannes, som døde ret snart.

Min Bedstefar blev ved med at handle, men der blev ogsaa købt mere Jord og opdyrket og Huset blev forstørret og Halden ligeså.

Min Bedstefar blev aldrig det tyske Sprog rigtig mægtig; fordi han alligevel var i Skolegang indtil 1864 kunne han have været danskt; men dette til trods, var han senere med i Skolekommissionen. Da han blev ældre, assisterede han den stedlige Auktionator, Smed Larsen Petersen; det var min Bedstefar, der sælge Gys og Lagen op ved Auktions-Salg og ogsaa gav Tilslag, naar højest Bud var maekt. Omkring 1900 overtog min Bedstefar ogsaa en lille Nabo-gaerd som han formodentlig havde et lille Parke i. Lejligheden blev viderehen lejet ud; men i „a Pissel“ indrettedes et kødested for Blaskens Forædling. „Guttempler“ som Bedstefar gik ind for. - Min Olddefar levede til 1896 med sin Aftagt. I 1885 laente Bedstefar 4000 Mark i Lille Vi (ifølge Dokument) og der krævedes, at Olddefar med sit Retsforholdhavende sin 7500 Mark og aarlig Aftagt sin 300 Mark maekte betale tilbage i Præstebetaling.

I 1906 byggedes 12 m til som Lo og Kade. Indtil da blev Krestenene hver Dag „slæbt“ til Vands, idet der var den anden Side Vejen var en hergelgræs, hvor de skulde drikke. Den Vinteren, ved Frost, slog man Hæl på Isen. - Men nu fik man i Halden en „Kort“ (nået Vandbassin) og nu kunne Dyrene da der vandedes, efter at man havde bundet dem løs. Ude på Gaardspladsen var der en Brønd og med et langt Rør pumpe man derfra med Hænderkraft Vand ind i Bassinet.

Jeg husker min Bedstefar bedst, naar han som ældre kom til Hverdag bragte „Fleisborg Avis“ og „Liges Kyheder“ (et Kirkeblad) som mine Forældre ogsaa kunne læse det. Han havde blankpudrede Læderstøfler, blåe Strømper, mørke Bukser og en naturfarvet brun Uldtrøje, liggende lavet, og saa en blå Kasket. - Han havde sin Aftagt sin den anden Ejendomme sammen med Bedstemor og dengang to ugifte Børn. - Var han i Gæstgæst, havde han en mørk Kledning med Skidefrakke. Bedstefar døde i 1927, efter at have været Enkemand i fire Aar.

Min Bedstemor, hustru Christine Topfner, kaldet Stinne, var udmærket en alvorlig kvinde, en god Mor, som Far holdt meget af. Med hen 2 Aar at far et Barn, havde hun det ikke let, og det var jo ogsaa under berøvede Kaar. Der var ikke en Stol til høst Bær, men man skulde spise. Den aabne Arne i Køkkenet blev først afskaffet 1908, i Stedet kom i Køkkenet en Bageovn under Skovstuen, hvor man selv bagte Brød og et Køn, først som fyldtes med Fæ og Fars. I Dagligstuen fik man se endelig en jernstøbt Ovn, hvor man ellers havde Brøggewonen fra Skovstuen i Køkkenet.

Bedstemor var meget nøjsom og proper og var vist meget intelligent. Hun lærte Børnene at synge, mest paa dansk og hun kendte nogle, Skillingssønnen som min Far kunne hørke og skrev ned. Børnene var næsten tidelukkende paa dansk. Da Bedstefar igennem Handel, Arbejde og Færdigheder var meget lyssindig, saa Børn opdragelse mest hos Bedstemor. Da hun blev ældre, blev hun meget lidende med aabne Fær paa Hænder og Ben. Desuden led Datteren Marie meget af Astma og døde i en Alder af 35 Aar, samme Aar som Bedstemor døde, 1923.

Min Far var ogsaa født den 3. Okt. 1892 midt ind i den store Børneflokk, som skulde blive paa os. Det tidligt skulde han med de store Pøster afsted som, Hiedung (Hjorde) og paa paa Køerne. Thi Mark og Eng var ikke altid forsynet med Hø. Dermed lærte han at lave Fløjter, flette Riber eller en Stol af Lis, bygge en Vandmølle o. a., men ogsaa kugangen med Øst, var f. Eks. en Kø skulde i 'Held', fordi den altid var paa Kø'en Mark, skulde han kunne. Han lærte tidligt at kende, hvordan Vejret ville blive, hvilket var Færd til, at det ville give Regn osv. - Han paa Grund af Bedstefars Kreaturhandel kom Far ogsaa tidlig med til hærskederne i Rok og Fønder, hvor Dyrene blev dresset her og det var jo ikke altid Dyrene blev solgt, saa maatte

man ogsaa drive den hjem. Bedstefar og hans ^{hustru} Broder, som lidt var
fælle om Handelen, købte med Hestevogn. Tidt havde de ogsaa Dyr me
for andre Købere og Selgere i Triften, som nu gav en lille Fortjeneste.
Opkøbene ville have Føder eller Køer - Stude, nok fordi ^{der} sine Dyr
var en stor Høst, som man var af den Formening, at saadant foder
Stude trives godt. Reusborg-Stude var ikke efterspurgt og derfor var de
dermed noget billigere. Bedstefar og hans Broder rejste nu til Reusborg og
købte en Godsbaue - Ladning der. De kom nu til Agstups Bauegaard
og skulle nu drives til Føder med det samme. Det første Vandsted
de kom forbi, var de nødt til at standse, der tænkte de var ^{hjemme}. Tynde
og rulle kom Dyrerne til Føder herked - men nu var det Føder-Hus
- Gården kom nu Far ogsaa ind i Handelen - og Dyr og Handel var altid
hans store Interesse.

Far kom nu 6 aarig i Agstups Skole, dansk Skole fandtes den
gang ikke. At skrive, regne og læse her mist aldrig voldsom
Vanskeligheder. Han vidt faktisk at skrive. Da der var mange
Børn i Skolen, per Grund af de store Familier og kun tre Lærere
i hele Skolen, blev de største og mest begavede Elever sat til at
skrive, regne og læse med de mindre. Det var ogsaa Fars Job.
- Men Møge - Børn gav det ogsaa den gang. Kuagerækken de Høed-
og Overtøj var i Klasseværelset den gang, og en Dag havde alle
Børne aftalt, at de ville komme med Hat i Skole. Far fik
nu fat i Hat'en Hat hos Naboer, hvor en Høne havde ruget i,
en rigtig rund Bowler-Hat. Hele Kuagerækken var pyntet med
Hatte næst Dag og det gav en masse Glim. - En Dag kom Bro-
manden & Løu, Mathias Kock, med en hel Del Gæster af Lammehaler,
som han fordelte. Løu havde båret en Fælle-Tisker til
Skifertavlen. - Høndyrerne blandt Lammene blev altid køberet,
naar de var nogle Uger gamle - bryder dette gav en masse Glim.
Far holdt meget af sin gamle Lærer L. L. Garstensen.

Måske var der en gensidig Sympati; men ogsaa havde Far hos Børstensen fundet en Forbavelse for, at dette Muraale her var gammel dansk Folkegnind. Børstensen var virkelig hjemmeløs her og maagtede det danske Sprog og tilfælde Blevende ogsaa lære paa dansk.

Id spuge og fløjte var en Begavelse Far og hans Søskende havde og de øvede det ikke mindst, naar de var inde et parre paa Køerne, inde i Lugeene.

Efter Konfirmationen, som var i Løk Kirke ved Provst Kirken (i dag er i Løk stadig en Provst Kirke-Keg) er Far blevet hjemme og hjælpe med paa Gaarden. Kirkegødningen var ved at komme. Man brugte f. Eks. Thomasmølle (Phosphat) og opdagede, at der var mindre Gød som andre Heder, men var ikke opmærksom paa, at Dyrene heller sad der og derfor var der ingen Gød. Man saede Røer tværs som Luge. De blev de hakket og Udtvindingen skete paa Hænder, da de var saet som en Børst og fik det godt sammen, saa de rangede enkelte Planter her hen af jorden, naar de var tyndet. En Løven skulde man stryge 'Pøve' eller grave, 'Flåve'. Et især af hoven, som var gummigroet af Løvegræs blev gravet i Flager (Flåve), hvilket man havde en Flåve Spade, blev lagt ind i Heden til Føring og senere sat paa Højkant i 'Pøsker' og saa kom hjem, naar de var tørre. - Pøvene strøges i en 'Få-j'. - Hældloftet var af løse Brædder. De blev kørt ind paa en forholdsvis platt Plæt i Heden ved Liden af et Vandhul, hvor der ved Liden af sad dyb Pøve-løve. Naar Brædderne var sat op til en Firkant med Bræddegulv var de 'Fåj' færdig, og saa blev den fyldt med Løve. Saa kom man med en eller to Heste og lod dem gaa i den Løve og rivede stadig Vand op i 'Fåj'. Til sidst blev det til en blød Qld og saa var 'Fåj' færdig. - Et plant Hed i Heden havde man

indret til 'Glasplads' og med en stor Skool, faktisk med et faldt
 Lykke Træ som Skool, skovlede man dette Alle op i en Rumme
 som ligger på en lang Trillebør som havde en stor Flade, hvor man
 Rummen ligger. Rummen var inddelt måske i godt hundrede
 rumme Fiskerier, svarende til Føveens Størrelse. Nær man
 havde fyldt alle Fiskerier godt med Alle, kørte man hen til Glas-
 pladsen og med et behændigt Spring, gjaldt det om at fange den fyldte
 Rumme af den lange Trillebør, som Rummen med Indhold ligger
 på Pladsen. Så tog man Rummen op og de enkelte Føve
 ligger under på 'Glaspladsen'. Rummen blev igen fyldt med 'a Træ'
 og når den var tømt, fyldt man en ny Træ og alle med Hestene.
 - Føve ligger nogle dage. Så blev de vendt og senere sat op i store
 Hækker, altid sådan, at Bødderne kunne komme ind mellem dem.
 Når de blev tørre, kørtes de hjem i Føveledene.

Om Vinteren 'grubedes' på Hestene. Den ny opdyrkede Hede blev lagt i
 Agre, hvor Agre ca 8-10 m bred og med en 'grøppe' (lille grøft ved hver
 side) for at lade overfladevandet af. Disse rumme grøfter skulle fra Tid
 til anden fornyes og det gjaldt om med en Løs at fange dem helt
 lige. Jorden blev kastet op på Igeren, som den blev højere på hederne,
 Skel-grøfterne skulle også holdes rene og hver Lodstjerne skulle renses
 efter 'spadeskuren', d. v. s. man kom ind i Hækkene og gik til rensning.
 Den Halvdel grøft man kom til, skulle man holde ren, den anden
 Ende stod Naboen til. Jorden fra Skelgrøfterne kørtes hen i lave Heder.

Færskningen foregik med Plej. Høene blev lagt i Lag på Logtøst
 efter at Kogbaadene var løst op og som tørkede man los, helst med
 to hænder. Plejslagene var langt at høre. Det gjaldt om at blive
 i Takt og ikke røre sig gensidig ved Plejvirvinget. Indimellem
 blev Løget vendt, som man kom til at tørke på den anden Side
 af Høene. - Halmen blev ristet godt og bundet i 'Klapper' (store
 Bündler) med Halmbånd som man kendte at lave, var det

langt Halve, bandt man to Baand om. Konet blev løbet op ved en Side i Rader og der kom et nyt Lag med fra Koffet. Min Bedstefar havde net tidligt en Kone - Rensningsmaskine, men fik sned man Konet i Løse imod Vinden, sadan skick man Kone og Løse fra hinanden.

Konet blev løst med Le og Kegnene bindet. Til hør "Hjgster" var et stort Barre og en Vokser som, hokkede Kegnene sammen og bandt dem. Det gjaldt om at binde godt stramt; thi naar Kegnene løsnede blev de af sig selv løsere i Baandet. Der blev de sat i Etok midt paa Ageren, med 10 Keg i en Etok, dog man skokkede ogsaa, særlig naar der var megen Græs og Ukrudt i Græs Konet, med fire Keg i en Rind skokke. 40 Keg var her paa Egnen en Trave, i harsken og i Aeglet var 60 Keg en Trave.

Hjulkørsken skete paa de almindelige Karsvogne. Forst fyldtes Karsen med Kegn og der lagde man Kegn ind til Liden. Naar der var en 6-7 Lag paa Vognen kom der, Fyldt paa, d. s. man forløjede Lasset noget foroven ved begge Enden, særlig ved Bagenden. Der kom Kars-Træt op, en ca 6-7 m lang afbarket Græsstrang, som foran havde en Indskaring, hvor man kunne vikle For rebet om. Forrebet var fast omkring begge Hjørner af Vognkarsen og det blev der viklet omkring Karsstrækt, en mange Gange, at Træt bagtil ikke var med paa Karsen. Bag ved Hjørnerne af Vognkarsen var en lang Line med en Følge. Man sned der den lange Line op over Træt, fik Linsen igennem Føljen og sned der igen Linsen tilbage over ^{Karsstrækt} ~~Føljen~~, og der begyndte man at biddes, der var Karsen var godt biddet skille Lasset helst ikke mere var forløjet for og bagtil. Linsen og Karsstrækt skille helst syge, naar der blev godt biddet.

Højbjergvingen var en stor del af Karsen's Hvit. Far havde vist kun lidt været med til at slaa en Eng med Le. Vilde havde Bedstefar taget Daglige - men han havde ogsaa tidlig

en Slaamarkene. At slaa med Le var bedst tidligt om morgenen.
(3-4 Tiden) Saa en græsset vaadt og det er ikke saa varmt. Tælle hove
hand med Le skille en "Frastygge", en rone med en Rive fik det
slaaede græs, bort fra det staaende; thi man liggende ind i græsset.
Det gjaldt om, at det gav korte Støb, men ogsaa ikke at komme i jorden.
Naar Leen var "bille" (ikke skal godt nok) blev den "haret", d.v.s.
man slog et "Har-stek" i jorden og paa det Forfladning foroven
bankede man med den tilspidsede del af Hammeren paa Leen's
skarpest Kant saa den af Hammerlagene med Forfladningene
som Underlag blev tyndere og skarper.

Det slaaede græs laa alt efter Vejret en Dags Tid i Skar og se
kom man med Haand-Rive og vendte det. Man vendte altid
med "Blæsten" (ikke mod Vinden). Var det nødvendigt skille
Høet vnder flere Gange men ellers skille det sager sammen
og foran gik saa de Høise Bøne og sagt Høet sammen, efter
fulgte saa Kvinderne, alt efter som man havde Handsker
fik man rovet en tyk Hale' sammen, som saa en eller
to af hændene bar af "og satte i Hale". Andre "tømmede"
ogsaa Høet af. d. v. s. med en Hest spændt for en Træbjælke
som var bundet i lange Forliner til den Løngel, hvor Hesten
trak i, lod man Hesten trække Høet sammen i Hakke,
som saa jo skille rettes paa op, saa Høstakken var godt
spids og havde en lille "Fod" forinden. Alt efter som man
havde Tid larsede man ogsaa straks paa Vognen og kørte
Høet hjem; men først skete det om Eftermiddagen, naar der
endnu var Dug over Jorden. Først skille et nyt Stykke
sager sammen om Eftermiddagen. Høet blev kørt ind i
Løen og forsket op paa Stichelstøbet som man fyldte for
Ende til anden eller ogsaa det kom ned i Høladet, - Tidt
kunne det friske Hø blive ret varmt, naar det "bræmmede".

Når Engene var afjernet blev lidt grøfterne skuret og der blev grødet. Grødetjordene blev købt her i Lave Heder. - Når nu Eftergrøden (ø. Algrø) var kommen godt, kunne lidt Huderne derhjemme, de Hude som skulle sælges nu Efteråret.

Engang var her på Engen overvejende Korthornskoeg og en rigtig Hvid var mørkerød, med hvide, nedadgående Horn, den var lavbenet med et dybt Bryst, havde en bred Ryg og dybe, brede Læse. - Var disse Egenskaber ikke der, maatte man regne med en mindre Pris. - Køberne skulle helst ogsaa have de Egenskaber. Halvtydelsen var nok vigtigt, dog Eksteriøret spillede en stor Rolle. En rødskinnede Ko eller Hvid var ogsaa altid meget yndet.

Medens en Ko skulle være lang af Krop skulle Hestene være kort. Den skulle være af slæmme (jysk) Race, have et bredt Bryst og brede Læse, have en bred, halvbet Hals og Ben som stod og gik korrekte og maatte ikke være for liden, den liden Ben, gav, "Hink" (en Skoppe i Haarlaget) som forårsagede Kløe og Læse. En Hest skulle være seel, d. v. s. trækvisker. Væsentlig var, at "Gangtojet" var i Orden, d. v. s. Benene og deres Tillæg.

Efteråret 1912 blev Far indkaldt til Marinen i Kiel og som det er bekendt fik man ogsaa dengang først militærisk Uddannelse på Landjorden. Det var inde i et Fort ved Kiel. Selvom Far fra tidligst Tid var meget nøjagtig og ordentlig havde Ordenssans, så lærte han den prøjssiske "Kadaverlydighed" som militæret bestod på dengang under Kejser Vilhelms Tyske. - Som lærer blev Far tildelt Fladdens Krigsskib, "Preussen", hvor sin Uddannelse gik videre, med Kiel som Hjemme - Havn. - Far fortæller lidt om den Tid, ikke mindst fordi den Antipathi han havde til det hele, havde præget Oplevelserne dybt i sit Sind. Forplejningen var lidt ikke god - og Arbejdet kunne være hårdt, særlig naar de skulle være inde i beskinsrummet og fyre

Kedlerne med Køl - eller ogsaa ved militære Gæster isætt med Befalingen betjente det store Skibsskifte med ting kunnitiser. - Ved disse Tjenester lærte han den indprøjriske Landarbejder Otto Dekarski at kende - og hvis Venkab varede, selvsagt de havde. - "Preussen" havde Gæstetagerne ogsaa i danske Farvande, helt til Norge. Da Skibet engang kørte igennem Gjestind, var der en Officer, der sagde til Far: "Solange Sie Andreesen lever, ist das Ihr heimatland." - Far var ogsaa der ~~der~~ have ladet hans Sympathi for det danske skinnere igennem; der var en Befalingsmand ombord ved Navn Göttschall og var hjemme herude i Nordfrisland. men med ham kom han aldrig i Kontakt, da han var rigtig prøjriske, militariske og tyske. - Med "Preussen" var Far paa Fugt til Norge og de lagde til i Hardanger Fjord, hvor han reddede Hilsner fra Ulvik, de lille Haugby. Iar lange han havde soverende han for Norge, men naaede aldrig at komme darp igen. Han havde jo ogsaa været en af de faa som kunne forstå Kommanderne og derved finge some Folk.

Efter ca 1 Aars Tjeneste paa "Preussen" søgte man indtraffede Matroser til den kejserlige Yacht "Hohenzollern" og der indpegede man ogsaa Far. Han blev opgjort til dels en anden. Skibets kejserlige Genmæker skulle pudsres og plejes, Kloftsapeken var Værelserne prydet med og der var isærlig mange herringbeslag som skulle være blanke; men ogsaa at vise Humør - ogsaa for andre høje Personer - gjaldt Uddannelsen m.m. - Vinteren 1913-14 ville Kejseren rejse fra Gen Korfu i Adriaterhavet til Triest og derfra rejse med Tog over Alperne hjem. - Følgelig startede "Hohenzollern" den lange Vej igennem Biscaya - Brügge - Gibraltar - Middelhavet til Korfu. Far skriver paa et Brev den 27.3.14 "Kejseren kom igaar ombord. I Dag er Kongen fra Heligøer her. Gott Diner!"

1 Aften Kl. 10 paradere vi for den italienske Konge (alt skrevet paa tysk) men paa denne Rejse blev Far meget syg ved hingen og det endte med en hingerkrampning, saa Far blev smertning. Kysten 1915 sendt hjem som krigsindvælt og fik en Invalidersk løn, han boede. Han indgik derved altsaa at komme i Krig 1914-18. - Da Kejsers var ombord var ogsaa hans to Hinde, Hekke og Hinde med. Det blev Skibsvagters opgave, naar man var i Havn at se disse Hinde i Land i en bing (lille Baed) saa Hinderne fik Bevægelse. Den Gæst havde Far ogsaa, naar det var hans Tår.

Far var i Lazarett i Berlin - Seelendorf og blev hjemsendt fra Festungs-laz. Bellevue, Kiel.

9.1.96.
 Her og Far havde besøgt minne Landsby-skole i Agtrup. Her, Friederike Christen var eldste Børn af Hjertebager Chr. Petersen som boede og havde sit Værksted midt i Agtrup. Mor her hed Margarete, født Rothmann. Hun var født i Bosersted; men da hendes Forældre døde tidligt, blev hun opdraget i andre Hjem og var senere som ung Pige i Plads - ogsaa i Hamborg. Her havde 3 Børn, Christine, Peter og Karl og en Søster Christine.

Paa et Kort den 5. Juli 1914 sender Far en Brev til Mor fra Kiel, hvor hun spørger efter hendes Sundhed - og hun selv er ogsaa kun nogenlunde rask, men hun slutter med, sin fars. Da de senere blev forlovede, har Folk advaret dem at gifte. Thi Mor led som ung af Pelegrat og led lidt af Lømmelighed. Børn 1916 blev de forlovede - og faktisk har Lygden ikke præget deres Dage.

Første Verdenskrig var begyndt den 2. Aug. 1914 og mange mænd var Soldat, heriblandt Fars Bror, Hans Dahl. Han havde ellers faset overdraget Gaarden fra Bedstefar. Men nu var han Soldat i Frankrig og da Far var hjemme, arbejdede

have det, have künner, for have. Far's Løster Christine var ogsaa
 hjemme og de passede Gaarden og dens drift sammen med Bedstefar
 og Bedstemor. Far's yngste Bror Christian blev ogsaa ret lidelig
 skadet og var med baade i Rusland og Frankrig og kom i
 engelsk Fængsel. - Hans lillebror var forlovet med Lucinde
 Hansen fra Agtrup - Kongsgaard og det var et meget bittert
 slag for hende, da han faldt i Aug. 1916. - I de Brev
 som findes i dag svarer han min Far paa forskellige Ting
 angaaende Bedriften, hvordan Løster's Gave skal repareres, om
 en ting Kopper skal til Ringstuen o. s. v. Han takker Far for hans
 Arbejde. Men ellers er Brevene præget af Kærlighed og Sorg og
 Trist paa et ganske derygende-mød Trist i at alt ligger i
 Guds Haand. Han faldt den 24. Aug. 1916 i Frankrig, idet han
 var blevet saaret paa et Sted, hvor en granat slog ned.

Når stod Gaarden uden Ejer og nu overtog Bedstefar
 Gaarden til Far. Det betød at Mor og Far blev gift den 3. Dec. 1916.
 Bedstefar og Bedstemor, hvem var lidt sygelig, flyttede nu
 over paa den lille Nabogaard og boede der. Datteren Marie,
 som led meget af Astma, boede hos dem, ligeledes Christian,
 da han kom hjem efter Krigen.

Ifølge "Aufklarung" paa Kgl. Amtset i Leck fra den 27.3.18
 blev Far Ejer efter Hans Deltid Andersen og overtog 18,56,45 ha
 i Agtrup - Kallestræde og 3,13,89 ha i Lilleløse. - Hvad
 Gaarden kostede, ved jeg ikke. Jeg tror, Far havde Pengene
 og gav Bedstefar den tidlige Aftagelsesforpligtelse. Desværre
 kom Inflationen efter Krigen - og jeg ved, at Bedstefar
 havde det svært med Penge. Han havde dog sikkert en
 Aftagelse med Løster Christian, som overtog Gaarden
 ved tiden af, da han kom hjem fra engelsk Fængsel.

Minne Forældre fik 6 Børn, hvoraf jeg^{te} den ældste blev
født den 16. Okt. 1917, 1919 i Febr. fødtes Christiane men døde
allerede i kort, 18. juli 1920 blev Peter født, 1922 fik vi endnu en Børn
Christianne Marie som ikke var rask og døde ret snart. Den
17.5.25 blev Sigfred født og den 1. Dec. 1926 kom Karl til Verden.

De sidste mange Krigsår havde været Løst og til en vanskelig
Tid for mine Forældre og jeg tænker at det nok var en Børn-
tid, hvor man havde faaet foræret af andre, de jeg skulde fødes. Det
Vanskelighed var det at give alle Børn den rigtige Føde
og jeg led de første Aar af det man kaldte "ungelske Byge".

Mor og Far var os nogle gode Forældre, men de krævede af os
absolut Lydighed og var opdragelse kunne til Tiden være streng.
Børnsord og grimme Ord om andre mennesker, som f. Eks. Jge-
nævne blev af dem ikke taalt. En pæn opførsel i Skolen var
også påbudt. Jeg tænker, at jeg havde faaet med spanske - Rø i
Skolen en Dag. Det fik Far at vide - og saa fik jeg en Omgang
af ham, der var meget værre. Mor ville ikke, at vi maatte
slaa med andre Børn i Skolen, Far kunne dog ikke lide at
vi blev underkørt, i det mindste ikke, naar vi havde Ret i
vor Handling. Mor var altid meget bæsset for, at vi var godt
i Tøj og det kunne give Guddommen indseende Mor og Far, men
der, efter skulde noget Nyt til. Mor havde jo som ung Pige
bl. a. været i Plads i Hamborg, men ogsaa hendes Forældre
havde en Omgangs-kreds i Aulhus, hvor man var lidt mere
bypræget og derved havde hun nok faaet en lidt anden
indstilling til det der er nødvendigt, hørmod Far var
opdraget til det nøjsomme, hvor det gjaldt at skabe
Verdier. Selvfølgelig ville han, at vi skulde være rene og
pæne. Han selv var absolut ren og pæn, naar han var
inde.

Mor og Far havde tidlig Fremmed-Hjælp og den første Pige, de
 havde var en 14-15 årig fra Kiel. Der Grund af Krigen var hun
 meget underernæret og havde næsten ingen Hær per Hovedet.
 Appetitten var daarlig. Mine Forældre har saa opfordret hende til
 at spise, saa hun sovde - og det fik de hende til - og da hun
 rejste, havde hun Hær per Hovedet og var godt ud. - De havde
 næsten altid både Karl og Pige og af dem krævede, de lige som
 af os, at det skulde være som de ville have det. De blev ikke
 alle lige glade for at være hos mine Forældre; men lidt har
 de af Vedkommende senere faaet bekræftet, at det lærte jeg hos
 jer i Kallershave og mange har opvokset dem senere og beholdt
 Forbindelsen nedlige.

Hans Peter Petersen (kaldet Hans Peter Kræmer) var længe
 Karl hos dem. Han havde allerede som Skoledræng været
 hos Bedstefar. Derved havde han tidligt lært Kreaturhandelen
 og da Far ogsaa hændede en Del, var det med stor Interesse,
 Hans Peter var hos os. Derfor os Pøns var han meget god
 og tillige opdrægende, thi han vidste, hvad Mor og Far tillod
 hvad vi maatte. Der bestod et stærkt Fællidsforhold imellem
 Hans Peter og mine Forældre; ligeledes til hans Løstne Løjtnant
 og Tilde og senere ogsaa hans Bror Andreas, som alle var
 i Plads hos mine Forældre. Far og Hans Peter købte og solgte
 ogsaa til hinanden - og efter 6 Aar var gaaet og Hans Peter
 ikke mere var i Plads hos os, har han lidt Arbejdet i
 Daglois for Far.

Lidt i Tyskland og i Begyndelsen af 30'erne kom mange
 liggende Handværksvende og bad om en Bid Brød eller Kaffe-
 logi og somme Tider spurgte de om Arbejde. Jeg ønsker, at vi
 havde et Par Ungersvende fra det sydlige Tyskland i nogle
 Uger en Sommer. - Ville disse arme Arbejdsløse have Kaf-Logi

blev de vist op paa Grøntalsd - Loftet, hvor de kunne ligge i Halmen. Men Far tog Higen væk fra Higen og sagde til dem, hvis de søg deroppe og brændte Ild, så kom de ind for den Far at brænde ind. - Det var Fæder, hvor der daglig godt kunne en 5-6 Stykker om Dagen og ligge om Brød. - Velle holdt straks op, de Hæisere kom. De var det strengt forbudt at gaa fra Hús til Hús og ligge.

Of den der ogsaa var i Plads hos Far, skal nævnes den unge russiske Pige, Halina Haltski som i anden Verdenskrig kom som Gæstberet i Arbejde hos dem. - Hún havde med helt kort Tarsel faaet Ordre derhjemme paa Kiow Egnen, at hún skulle som Arbejdskraft til Tyskland - og ~~hún~~ var altså kommet til mine Forældre, kun 15 Aar. Hún kunne kun russisk og ind over den lille Bylt Fj hún havde, havde hún et Blad med et religiøst Vers, udsætte af en russisk Bibel. Paa dette Blad søgte hún Trøst i sin ^{større} længsel. Min Mor fik saa arrangeret et Høde med en anden russisk Pige, som kunne noget tysk og fik hende forklaret, at vi alle de kun ville hende det godt. Men hendes store Sorg var, at hendes Mor havde været meget syg, da hún skulle hjemmefra.

Men Halina fik sig lidt efter lidt alligevel hjemme og passede, det hún skulle. Mor sørgede ogsaa for hende med Fj, saa hún kom til at se ret godt ind. - Hos en Nabo var et russisk Gælder, som der faktisk forvaltede Gaarden, da Konen var død og hændte tysk Soldat. Hos disse to Russere kom Halina lidt og de tog sig meget af hende. - Halina blev til Krigerens Slut, men da Russere og Polakker saa drog afsted mod Jst, rejste hún med - og hvor hún er blevet af, om hún kom til sin Hjemegn, ved ingen.

Der var meget for Renslighedene og som mest var det
 meget for at vi var pene i Tøj. Hvi syede meget af vores Tøj
 selv - lidt Nyt af gammelt. Men man man tænker på de
 sanitære "Indretninger" der er i hvert Hjem i Dag, ser var det
 mere primitivt dengang. - I de gamle Gaardspladser var Brønden
 med en Vandpumpe, hvorved man med 5-6 Pumpeslag
 kunne fylde Vandspanden som havde sin Plads i et Hjørne
 af Køkkenet. - Der gik en Rørledning fra Brønden til Halden,
 hvor der ogsaa stod en Vandpumpe ved Siden af "Køkken",
 Vandbassinnet, hvorfra Kreaturerne blev vandet. Var Pum-
 pen frosset i de gamle Pladser, hentede man Vandet til
 Køkkenet i Halden og var Pumpen i de frosset, vaskede
 hændene Ansigtet og Hænder i Kisten. Men der maatte ikke
 bruges Søbe for Kreaturerne Skyld. Saa, skulde Vasken være
 meget grundigere, hentede man varmt Vand og Søbe i
 Køkkenet og vaskede sig saa grundigere i de i Halden.
 Noget Baderørsel var der ikke - og var der heller ikke på
 de omstændige Gaarde.

Vi Børn vaskede os eller blev vasket i et Vandfad inde
 i Køkkenet. På Komfuret var der saa godt som altid
 varmt Vand. Hvi Komfuret gav jo ogsaa Varmen til hele
 Køkkenet. Naar Mor og Pigen kom fra halskningen, vaskede
 de sig ogsaa i Køkkenet eller ogsaa i Lovensarelsene, hvor
 de tog Vand med ind. - hændene vaskede sig, saamant
 Tjener tillod det, i de ved Pumpen. Der kunne man
 ogsaa bruge Søbe; hvi der var sæt for Afløb. Men Børnen
 gik vi store Dreng og Far efter Fyrtaften lidt over i den
 nærliggende Aa og vaskede os efter en forsvædt Arbejdsdag.
 - Ved Siden af Komfuret stod Tørvekassen og det var
 Pigen's Arbejde at fylde den med Brændsel, badde Fra, Fær

og Bricketter. Det gjaldt os at boivole se lidt Hov op som
muntligt. Bricketterne brugtes særlig til at fyre op i Dagligstuen
& Køkken. Nu stod en høj Jern-ovn med blankt Beslag, senere
fik vi dog en Kakkelovne (ridst i Tyverne) og Jernovnen kom
ind i "et best Køkken", den fine Stue, som kun brugtes ved
store Komzammen.

Vinteren 1928 fik vi Elektricitet paa Gaarden, d. v. s. i hele
Kallershave; dog der var enkelte som ikke ville have det.
Likke Lys man havde med en 15 Watt. Pære, naar man ellers
var vant til Petroleumslampen! Det betød ogsaa, at vi fik
en elektr. Vandpumpe, som kunne pumpe Vand i "Køkken"
med en hertilighed for ogsaa at fylde Vandspanden til Køkken.
Vandpumpen var installeret under Bengue i Pigekamret;
den skulle ikke staa i den dampfyldte Stald! - Elektrici-
tet betød, at man fik Annu til at drive Færskemaskinen
som for var blevet drevet med Høvelværk, som vi havde
faaet først i Tyverne, en Indretning, hvor Heste i Rind-
gang drev Færskemaskinen. - Senere fik vi ogsaa en Kakkel-
maskine med Høvel, for var Kakkelmaskine med Høvelkraft
til Hestene.

Nu foretog Færskning paa den gamle, at Hegerne blev
smidt ned til Far som stod paa Færskemaskinen og
skar Hegerne op og lod dem skride igennem maskinen.
To Mand tog Halmen væk, ristede den noget og lagde
den som Bunder i Halmbænder som man af Hængselen
ved lavede ved Færskningen og medens den anden ristede
Halmen til næste Bunder, bandt man saa Bunderne (en Skop)
gods stramt og forkede det op paa Loftet, hvor en Mand
saa sætte det paa en tom Plads. - Efter endt Færskning
blev Kornet rensat næste Dag med færdigvære Rensmaskine.

Gaderne hjalp en 3-4 Naboer hinanden, indtil her i Febr. maaned alt Kommet var tørket. En senere Forskning betød, at hirsene tog alt for meget.

Nabolaget betød dengang meget og det er ikke saa mærkeligt at Far, da han blev ældre skrev i en Gang om Kallershave, alle kejser og et Kæfelaw, som lød i hollvøj's Kallershave. - Udfølgelig var den nærmeste Forbindelse den med Bedstefar, 'Opa', som vi sagde og Onkel Christian og man hjalp hinanden hvor det var nødvendigt. Men ellers var den nærmeste Nabo, Mrs Peter og huns Kone Marie. De boede paa Lydsiden af Vej'en til Spragebøl og havde et lille 'Høj' til 4-5 Kier, men var ældre mennesker. De havde haft en Gaard i Karlum og derom kunne Mrs Peter fortælle ganske grimme Krænker. De havde bl. a. i Karlum haft en sort Kat med hvidt Bryst. Naar den gik langs Gaden sejle alle andre Katter sig og gjorde Humør. Paa en Auktion i Karlum blev høgboeren solgt og hunden, Køberen, stod og liftede den, da en Dyne fløj ham over Hovedet; det var det eneste, der blev solgt. Hunden med Bøven blev saa bange at han sendt løbsk med Frilleboeren og til sidst havde han kun 'Armen' i Hænderne! - Marie var en stilsfærdig Kone. Jeg husker, de havde Halm i Leugene og under Leugene var Kartoffelkelder. - De havde et af deres Børnebørn i 'Høj', Mimi, hed hun. Hun var fra Poimemarkedet i København, hendes Familie var meget tilbagefalds-rædt. Mimi, blev gift i København og har boet i Odense og havde lange Kontakter til Mor og Far. - Naar man ser skraet over Eugene, hollvøj's i nord vestl. Retning, ligger hollvad (hollvad) der og der boede Paula Christine og Onkel Mathias, altsaa Fars Løster Christine. Det var Mathis's hollvøj's Fødested og jeg husker endnu hans hør Filde som hun enken sad og strikkede eller lyste

i Hjørring ved Skovstuen og Komfær. - De havde en Hest, den hed Fanny, en svar brun Hoppe som havde været med i første Verdenskrig og deraf var den død. De havde de en 6-8 Køer og tilsvarende Ungdyr og et Par Svin til egen Slagtning, en enkelt Gris til Salg, måske ogsaa en Grisero. Jeg husker at Far ville købe en 4-6 Ugers Gris hos Mathias, dengang i Krigstiden, ¹⁹²⁹⁻³⁰ men han kunne kun få tre - og saa vidst for 10 Mark ialt.

Mathias store Speciale var at slaa med Le og det var en lyst at se ham gøre det. Det var ham, der gik forrest, naar de var flere om det. Alt hans Kom hørte han ogsaa med Le, Christine bandt Regene og deres to Svin som var født 1917 og 1919, Andreas og Christine, hjalp ogsaa, de de var stine de arbejdede hvert Aar en hel Del Kartoffler, inde paa Heden, sandt Jord, god til den Bøtge som Mathias selv havde dyrket op. Med megen Præcision blev alt det Arbejde gennemført - og Christine var en meget sparsommelig Husholder, venlig til alle der kom og glad for at give os Svin en "Knapkæde". - Mathias havde i mange Aar sammen med sin Løber påtaget sig at køre Køl til Højriis, naar Kullene pr. Vaggon kom til Agtrup Bræmgaard. - Da Agtrup's frivillige Brandværn stiftede, blev han dens Leder. - Ligeledes stod han for Hesteforsikringerne i mange Aar og paa den haade kom han meget omkring og kom i Læk med mange og det gjorde ham meget.

Der boede paa Høllevad ogsaa Christian og Lene Baggesen. Det var en meget stor Gaard som Mathias' og paa Grund af at de hver Dag skulle køre eller køre hælken "i Ø Hjelkesti" op til Landevejen hos os, blev det en nær Forbindelse. Baggesen Familien er af samme Familie som den danske Digter Jens Baggesen og Lene, født Ritsen, var i Familie

med haleren Emil Holde. - Det var vist begge stærke Ketner og mestrede deres dagligdag godt. De havde fire Børn, en Pige og tre Dreng. og da Faderen pludselig døde ved Gaardbrand på grund af Lynnedslag i 1924 blev det de unge, der skulle drive Gaarden videre og det blev særlig Sønnen Peter som var og var efter at Gaarden var ryd påny og han var blevet gift 1927 sammen med sin Kone Angelina dygtigt drev Faderens Arv videre. - Da de børn var 21 og 20 år havde Lene Baggeren ment overfor Far, at de jo var temmelig unge; hvorpå ^{han} svarede, at de jo blev ældre af den selv. Peter Baggeren var altid en meget hjælpsom Nabo; han tog også Akkord eller daglønarbejde hos Far også sammen med sin Bror Emil, som ellers var Læge. Tidlig om morgenen og tidlig om aftenen, det var Angelina og P. Baggeren, hørte. De har to Børn, Christian og Lene som også er præget af stor Dygtighed.

Hans Bedstefar og Onkel Christian boede Jst for vores Gaard, boede mod Sydøst af Tjære mod Sprægebøl indtil lige efter 1920. Christian og Hanne Jensen. Det var vistnok særprægede mennesker, han var vist en Slider og gravede f. Eks. en del Hedejord om med Spade. Han tog det nok ikke særlig med Renslighed, efter hvad det er blevet fortalt. Da de solgte Gaarden til Hs Peter Petersen's i Agtup, købte Far en Bug "a la" 2 ha inde ved Sprægebøl. I 1924 blev Hs P. Petersen's Hs Sofie gift med Hs Baggeren og de flyttede så ind på Gaarden. - Hs sønne og dygtige drev de så deres Landbrug, købte også Jod til da Hs P. Hansen's Ejendomme blev solgt 1927. Det var betændingsværdig som de to klarede alt Arbejde selv. Hs Far havde altid holdt på, at man ikke stod op før Kl. 5; men når det var i Hø-Tiden eller Sofie skulle i Kosen, havde de allerede malket ved Kl. 5 og købt allerede efter

Hø eller Fio. De købte ogsaa hver Dag Melken med til Lunderne
 hos os. Sofus købte de ogsaa alt med de sy havde bændt Negen-
 og man kunne se, at de blev næst noget om Dagen. Lige
 efter at de var blevet gift faldt Sofus ned fra Loftet og fik faktisk
 et Brud i begge Hænder, men han opsigte ikke Lige, se se
 længe han levede, havde han skæve Hænder. - Men var de
 færdige med Høsten, tilbød Sofus sig altid at hjælpe andre og
 vi hjalp selvfølgelig ogsaa der ved Færskningerne om Tiden. De
 havde tre Børn, 2 Piger og en Dreng, men Sofus faldt desværre
 i anden Verdenskrig. Den yngste Datter med hendes Mand
 driver nu Gaarden.

Min Bedstefar selvfølgelig havde mine Forældre en nær Kontakt til min Mor's
 Mor Hjørne. Hjørne. Bedstefar eller Ope, som vi sagde, var en forholdsvis stor
 Mand med meget Overskæg. Jeg tænker han bedt som han vilke
 de i hans Værksted, havde et blåt Færklade paa og var altid
 travlt beskæftiget. Hjørnen af Egetræ kom helt ind i Køkkenet.
 Komfur og Børn blev fyret med Spæner og Affald fra Værkstedet.
 Han lavede mange Hjul til Karrevogne (Landbrugsvogne) og
 når han havde to Hjul færdige, ville han dem selv til
 Børnen med, hvor de var skille bindes, med Jernring om,
 det var uerstattende som han kunne ville de to Hjul, et
 med hver Hånd, uden at de væltede. - Men han lavede ogsaa
 andre Ting. Skulle man have Fræskoene klippet, gik man
 til Mr. Hjørner og fik altsaa sævede Egetræbeslag imod Fræ-
 skoene.

Bedstefar var meget sindslidende og var flere Gange i Hverig.
 Han døde allerede 1924, kun 54 Aar gammel.

Bedstemor var en meget god Kone og havde en dyb Sorg, se
 lidligt at blive Enke. Hun var dog et meget aktivt hustru
 og mange kom gerne hos hende. De første Aar var Fænk Fik

hvis yngste søster, hjemme og trinkel Peter, som til at begynde med havde været i Bagerløse, men ikke kunne tælle det at være i Vardehus, var også hjemme og drev det lille Landbrug som også hørte der til. Bedstemor var meget omsorgsfuld overfor os Børn, søn og hustru var meget taknemmelig, også da vi blev store, men vi betragtede hende eller skrev til hende. Hun havde det aller bedste Forhold til hendes Børn og Børnehustru som længe hustru blev og hustru nærede også at få børn, inden hun døde 1951.

Næsten skal lige, at hustru, da jeg var lille, altid havde Kandi's Lækker som hustru kendte med en særlig Indretning, se det brød i smaa Stykker, se man kunne pukke det i hunden og rulle derpå. Kandi's Lækker var brune Krystal-Lækker. Bedstemor's Sovestue grænsede op til Korbalden og den første Korbald lige på den anden Side Væggen; se det gav mange Lyde fra Korbalden i Morsens Løb, som man skulle være sig til - men Bedstemor ruskede trygt videre; thi det gjorde hustru altid.

Efter hvad hun senere har udtalt og fortalt ved hustru, da mange danske Kvindeforeninger oprettedes ¹⁹⁴⁵, talte hun og Far, da de var forlovede dansk med hinanden. Det var de vant til fra Skolegangen i Agtrup Skole og Byens Befolkning talte overvejende dansk og Far var fra et dansk Hjem, hvor man holdt Fleisborg Avis. Da de var blevet gift rekodde de over til det plattyske Sprog - som hun jo var vant til hjemmefra. Jeg ved også, at de en aften var med i den tyske "Gesangsverein", thi syngere kunne de begge - og ved Sammenkomster og Fester sang de holdt sammen solo. - Måske har det også været den stærke prøjssiske Land som jo først fik sit dybe ridst i Krigen, der fik dem til at lobe med "Flotter". Det skræmte i at de talte plattysk til os Børn.

Hvis da Krigen sluttede og det gik som det gik, hvor danskheden i hele Tyskland så sig og Paragraf 5 krævedes realiseret,

var Far ogsaa stærkt interesseret og var med i 'Afstemnings-
 kampen'. Han har kunne forestå lidt om det, men jeg ved, at ved
 et bøde i Lek, hvor Kloppenborg - Skrivsager skulle tale, var Far
 ogsaa med og han forestå, at Tyskerne ikke lod Kl. Skrivsager
 komme til Bode, indtil en Tysker stod op og sagde, at det kunne
 de ikke være bekendt, de skulle lade hændene tale i Ro og se
 kunne man diskutere med dem senere. Vi har fra Afstemnings-
 tiden altid haft et Dannebrog i vores Hjem og efter hvad jeg har
 erfaret af en anden, jeg hilsner ikke af hende, havde Far i Afstem-
 ningstiden tid af Tyskerne i Løden både Dannebrog og det
 Hlesvig-Holstenske blaa-hvid-røde. Sikkerst et Fagur paa at han
 ikke ville kræmpe nogen, men han viste til, at det danske Flag
 lige saa godt havde sin Berettigelse. Min Fætter Joseph fra Brager
 har oplevet, at Far af en Nabo blev skældt ud for det, idet denne
 påstod, at Far, inden han hængte det, blaa-hvid-røde op
 havde brændt det igennem Skidtet. Thi det var mere smukt,
 endens Dannebrog var nyt. Min Fætter Joseph Rasmussen
 var min Bedsteforældres eldste Børnebarn og kom lidt paa Fær i
 længere Tid. Han holdt meget af Bedstefar; men havde alle dage
 ogsaa en nær Forbindelse til min Far og senere til os. - Som
 Pung sagde han engang til Far: "bukel Jens, har du nogens
 Linde haft et Løve igennem Foden, saa den kom oven ud?"
 "Nj, har du det, hvad gjorde du saa? Jeg tog Træskoene og
 "beloppede dem tilbage". Det hele blev dog sagt paa roderjysk.
 - jeg tvivler ikke paa, at mine Forældre var med iblandt de
 ca 25 ^{i Aalborg} ~~og~~ danske ved Afstemningen den 14. 3. 1920.
 Iblandt dem var ganske Andr. Blainen, Maskinbygger fra Gsterby,
 en af de første. Han boede hos Svigersønnen Johs. Thomsen,
 som senere efter Afstemningen flyttede til Lanchergskov paa
 Als. Endvidere var iblandt de danske Nikolai Johannsen,

Familien Hansen paa Nørregaard, Fam. Hinrichsen, Agtupmark,
Fam. Hans Albert Christensen, Folvang, Fri Berg, Agtup, mine
Bedsteforældre i Kellershave s. a. Mr. Jensen i Agtup, Hans Klüwer

Vore nærmeste Naboer sluttede sig ikke til det danske - og heldt
vilde ingen diskutere dette spørgsmål. Man var loyal tysk Bøyer,
selvom man i de fleste Tilfælde talte sønderjysk, i hvert Tilfælde
kunne det. De mine ^{kom} ~~var~~ fra et plattysk talende Hjem, var
en Del som talte plattysk med hende, medens de talte dansk
til mine ^{Far} ~~for~~. Læder er det den Dag i Dag; det Sprog man er
vant til at tale med Vedkommende holder man fast ved.
Der skete dog i visse Tilfælde et Skift, da mine Forældre gik
over til at snakke dansk med os Børn først i Fredensborg,
at de nærmeste Naboer ogsaa snakkede dansk til os. Alle vidste
jo ogsaa at vi var det danske Sprog mulig, da vi gik til "dansk
Skole" hos Lindstrøm og senere var paa Skole i Tannemark.

Brødet efter Afstemningen var man i Tannemark klar over at
der var danske hennicker i Lydelesvig, som ikke maatte glemmes.
Til Dels havde danske for Afstemningen været i Pustadst, der-
iblandt haren Petersen. Hun var Kestjyde, men var kommet
som Sygeplejerske til Holbøl Bogu og derfor havde hun oplevet
Afstemningstiden, idet hun drog omkring herude og fortalte
hennicker om Tannemark. Hun fortalte selv, at hun engang
kom til Klegbøl (Kligbüll), hvor hun i en Kro traf en dansker,
der ved at give Gl og Snaps prøvede paa at pærsiske Folk til
at stemme dansk. Denne hand skældte haren ud; thi hun
mente, det var ikke paa den Maade, vi skulde bringe dansk-
heden herud.

Haren Petersen kom lidt i sort Hjem sammen med
Katherine Rattenborg (senere gift med Hans Andersen, Hylleup)
og senere med Kathrine Bylesen. Haren var fyldt med

Idealer og meget dybt grundtvigsk præsirket. Far havde mange diskussioner med hende, de Far selv nok mere var for Realiteten. Haren ville hjælpe, måske mere som hun lovede tid. Jeg ved, at Far bebrejdede hende afgang, at hun havde lovet en ældre kone en Bil-Tur - og den gamle kone beredte og havde sagt det til Far, men haren havde glemt det. - Katriene Bjørner var også Kærlig. Hun var ikke af mange brødt - men hun var da hurtig hjælp skulle til og sled sig op for Lydslesvig. Hun var ikke bilende og kiste med Lykel og senere med Knallert. - Hun var meget elsket af de to kvinder. Thi de var snart, at hun med trykkelighed havde en Børn og var Hjem pænt i Orden. Haren Petersen var absolut af den mening, at særlig jeg som Børn - jeg var meget tryk - havde arbejdet for meget og derfor var jeg som Børn flere Uger i fem Lønsse været på Børnenes Helsehjælp med Dr. Vilstrup Strand, som haren Petersen ledede. - I 1920 fik haren Petersen rejst "Kalsbolhus", hvor hun var om vinteren, medens hun om Sommer var på Helsehjælpen.

Straks efter 1920 kom Vandrædsere herved fra Danmark og tog Kontakt op med de Hjem som var bekendt som Danske og dertil kom også nok Hjem. Den Lærer der var her længe og kom til at betyde meget for Børnen var Gustav Lundeboen ^{1893.3.7.43}. Han var Jylland, havde været på forskellige Højskoler og Kursus - også i England - og blev ansat med Virkning fra 1. 12. 21. Han var midtellig og han vidste altid Folk med et godt smil og kunne derved nemt komme i Kontakt med Folk. Blandt andet var det til at begynde med sprogsvarseligheder. Jeg tænkte, hvor mærkelig var kunne forstå hende i den første Tid og vi blev altid med tid og hende Far, men han kom. - Inden vi kom i Skole, lærte hun for os og noget af det første var af for Kendskab til Knud og Tot.

Tænder rejste her fra Hjem til Hjem og stærkede osse under
 vjæring for store Børn. Tænder holdt her f. Eks. Skole for
 store Børn fra den nærmeste Omegn paa Klint, mine senere
 Lejgerforældre's Gaard paa Ladelundmark som ved Mathie og
 Johannes Carl Nielsen. - I Aghrup var der vel først Skole paa Færbang
 hos Hans Albert Christensen, som i Tyverne havde bygget
 en Høde og Forsamlingsaal ved Hjulhuset og hermed havde
 Danskskolen i Aghrup et hedersted og der mødtes man med
 Venner fra Danmark bl. a. Hjemdel Studenterne, Christensen
 var meget gæstfri. - Da der var dærlige Tjei ind til Færbang
 lejede man et Kærløse i gamle Hans Paa Kærne & Iftagtsbolig
 i Aghrup og nu gik vi en eller to Eftermiddage 2-3 ^{og nogle} Timer
 i dansk Skole der. - Vi Børn holdt meget af Lindstrøm, dog
 havde hans glade Lunte kunne ogsaa Alvor paa hans
 Lærergerning. Vi lærte mange Sange hos ham og den danske
 Sang-Skole var os velbekendt, da vi senere kom paa Efter og Høj-
 skoler i Danmark.

Det var en stor Fordel for Lindstrøm og dermed ogsaa for den
 Kreds han fordeltes iblandt, at han havde en stor Bekendtskabs-
 kreds i Danmark, særlig iblandt Højskolens's Kreds, men ogsaa
 mange Politikere kendte ham, som i de ti unge Dage havde mødt
 paa de Skoler han var.

Han boede i Ladelund hos Skomager Schiønrock. Sammenhængen
 samlede her der alle hans Skolebørn fra Ladelund, Bræmsted,
 Hestev, Pk. Løjtnant, Avenstoft, Bræderup og Aghrup i hans Lejlighed.
 Der gav det Chokolade og vi havde Sænglede o. a.

I 1924 rejstes Forsamlingshuset "Kirkensang" i Ladelund.
 Ige havde hele de fornævnte Byer dermed et fast hedersted
 og nu blev "Kor Herreds Ungdomsforsamling" startet og man var
 nu en rigtig sluttet Flok der holdt sammen, de Nærmeste kom.

Fre 1926 - 1930 var Lindström til Uddannelsen i Danmark men var også en Tid i Sverige. - Han blev igen ansat i 1930 og virkede som ud fra "Kirkens" til hans Pension. I de fire Aar da han var borte, havde vi en Lærer Ejerslev, en Lærer Nordenskjöld og Lærerinde Anne Rasmussen og som var der jo Niels Kjær. Sammen med Lindström havde Kjær særlig påtaget sig at undervise i Lige, Gymnastik, Folkesang og Boldspil. Hans Bopæl var Hørsholm og hans Undervisningsstuen faldt mest ind Aftenen og mest for den Børn og Ungdom. Han kunne på Cykel og senere^{ere} Motocycle. Der havde man ikke Lægning. I Kirkens var der blot Ligeskolen en Lægning, hvor Kjær var overvåget. Men Niels Kjær var og ellers også alle bekendt og han gjorde et stort Arbejde for Dansklædens Lægning og også senere efter 2. Verdenskrig.

Danske Præster kom også herud og fik en fast Anstalt og der var E. W. Knudsen, Jørgensen og H. F. Petersen der vel var de første. H. F. Petersen var vores Præst herude, han befandt Land og senere, men hans Pension kom også lidt med Gæst-Præster som Martin Olsen, Brønlund, Pastor Hans Eriksen, Asserballe Pastor Nielsen, Højer, Tage Nielsen, Rindskov. Lindström havde Forbindelse til Pastor Ebbesen Hørsholm.

Lindström arrangerede også tidligt at Børn i Folk kom til at spille Hillestent og jeg tænkte at her og der også var med i et Stykke der hed: "Giften". Da der ikke var så mange Børn tilstede havde de haandskrevet de Felter de skulle sige. Det var på den måde, de lærte at skrive dansk og særlig for kunne det være fejlfrit. De Aftener, de boede, var de i de forskellige Hjem skiftende og jeg tænkte at jeg en Aften måske var til Agtrup for at vise Albert og Agathe Friedrichsen og Jakob Nielsen fra Glind Vejle ind til Rindskov. De kom til Fodr.

Efter 1920 kom der lange Tider for hele Befolkningen. Inflationen kom og Pengene blev mindre og mindre værd. Jeg husker endnu de mange Pengesedler som gik i millioner, ja helt til Billioner. Men husker skal også de smukke Plebixit - Penge som man havde i afstemningstiden og hvor mange Byer havde deres egne Penge med Billeder af vedkommende By. - I disse vilde Tider købte Far to Heste hos Holten Kiøbel på Agtrupmark for til sammen 45000 Mark. Han fik Pengene i en lille Pose og springte Far om han havde talt dem. Ja, det havde Far da. Ja, saa ville han slet ikke tælle efter. - Pengene tabte daglig i Værdi. Far havde været nødt til at sælge en Koie som havde tildraget sig en Skarvank (Bumbrød?) og fik så ikke straks lidt noget for de Penge. Det var efter nogle Dage saa lige nok til at få et Par Kværstøvler.

Engang i disse Aar var Peter og jeg med Mor og Far til Brøgers. Det gik med Tog til Fleurborg og videre pr. Skib til Brønner. En stor Oplevelse! Men da vi nu var i Fleurborg, skulle vi Ønge have nyt Tøj og vi gik til et stort Værelse, hvor vi så skulle op ad Trappen til væsens Etage; men da vi skulle ned igen, gik vi Ønge baglæns, thi det havde vi lært derhjemme, at man skulle gå baglæns ned af en Trise, naar vi var oppe på Loftet.

På Hjemrejse havde vi Ophold i Fleurborg og var med vore Forældre i Kino, det var i 'Kino - Filmens' Tiden, men for os en Første gangsoplevelse, og naar de i Filmen udførte hinanden eller sloges, varde Peter lidt liget, at dette måtte man ikke.

Engang i Fyverne blev Halden bygget om. Hestene som stod i den sydlige Ende af Halden, nærmest Kirkegården kom ned i den nordlige Ende, hvor der var nogle Primestier. Der hvor Hestene var, blev der nu Lovestammer, da Familien jo var forbiget og der manglede Plads i Beboelsen. I Halden blev der så Plads til 10 Køer og 20 Ungkreaturer og 3 Heste. Dyrene skulle alle

fodres bagfra, foran ved hinnen var Krybbeen, hvor Kullet kunne løbe fra 'Koden', 2 gange daglig. Men der var Hø og Helme det overvejende Foder som altid skulle bære fra Løse til 2 af gangen. Da vi blev støtse tildelt Far de forskellige Postitioner i Løse som vi nu skulle bære op til Dyrene. - Løse havde vi også Rør. De blev skæret med Håndkraft og båret op til Dyrene i Kiste. - Kraftfoder fik både Køer og Ungkreaturer, de ridete særlig Høfrøkrager. De holdt haven godt i orden!

Min Far's Bror Hans Dellerf havde lige før 1. Verdenskrigs Begyndelse bygget en Vinestald som lød Bst for Staldlangeren og der var Tilbygning til en Føvelade som lød der fra ældre Tider. Føveladen havde Brædderog og en høj Vognpost, som man kunne køre et Læs Føv ind. I den nordlige Ende af Føveladen var der muret Væg og her var der et Par Vinestier. Efter 1914 var der i hele Bygningen en 6-7 Mstr. I en af dem var der tiest Hø som med Langer havde Liddeplads. De havde frit Udlob over hele Gaarden. På Grund af de cementpudrede Mstr, var det en meget smuk Vinestald. Tidt havde Far mange Gniakalve i den. En del Mstr blev efter for Læs andet, som det gav Plads til Vogne og harkiner.

I 1925 brændte den søvst liggende Ejendomme som tilhørte Min P. Hansen. Den var dengang forpagtet til Nils Christensen. Min Peter var Bøkkermand og boede hos sin Fader Anne i Færhus, Danmark. Ifølge Købekontrakt af 13. Febr. 1926 købte Far Løseplads og Tøft for ialt 1300,- RM. Deraf skulle 300,- RM straks betales, Resten stod som Hypothek-Laan. Det var ialt ca 0,96 ha. Resten af den lille Ejendomme købte andre Købere. - Jeg ved, at Far lærte om at hække nogle Penge, som han kunne købe et Stykke Løg af den Ejendomme. - Det var i de Læs smukt med Penge. og jeg ser, at Far i de Læs har indlånt op til 10,- Mark

nu man så betale tilbage efter Kyst Tid. - Far har i alle sine Leveaar ikke skrevet op, hvad han havde af Udgifter og Indtægter. Han har ogsaa sagt, at han altid var økonomisk sikker og derved hos Forretningsverdenen var en velbetalt Kunde. - Da Far jo altid havde Lyd og Bane til at handle med Kreaturer var han ogsaa en god - men usikker - Køber, hvor man vidste man fik sine Penge og det betød meget der sidst i Tyverne og først i 30'erne, hvor den økonomiske Krise florerede. Far plejede hvert Efteraar at sælge Stude som han havde købt Efteraaret i Forvejen (incl. de Stude vi havde af egen Qv). De vejede som omkring de 500 kg og det var Brønder fra Ejdersted, der købte dem, hvor de så blev græsset fed det næste Aar. Fidt var det Aar efter Aar de samme Købere, der kom.

Den usikre politiske Situation i Tyskland, hvor Demokratis jo skulle være en Kendsgerning førte til mange politiske Partier og sammen med Friseren Johs. Olden har Far ogsaa kandideret til Amtsraadsvalgene for det dansk-frisiske Hjemstavnsparti, Schleswigske - Frisiske Heimat. Johs. Olden oplyste ogsaa at komme i Kredsagen, selvom der jo kun var et Stemmevalg, der langtfra maatte med dem i Dag. Vi var i de Aar, særlig Peter og jeg, jo ved at blive lidt stois, gik i tysk Skole og fik der særlig paa Afstemningsdagen 14.3. det hele indprentet, set med tyske Øjne, men så forklarede Far os, hvorfor vi var danske: Prinsen søgte, idet Bismarck tog Gisting til Hjælp, 1864 Slesvig, for at prøve sin Hyske. 1866 gav han Gisting Klø og så havde han hele Slesvig selv. - Han yndede at tage ligfred og Karl ved Hænderne og gik med dem langs, Baarsgrøbet og syngte: Vi Tyskinder bliver nu bedst i Bæst. - -

Paa Grund af det og Far's aktive Deltagelse i det Danske var der en Del af Familien, der tog Afstand fra dem - men så fik de

en anden Omgangskreds og særlig, at de igennem Lindstrøm fik Kontakt til en del mennesker i Tyskland, hvor man vist godt nyste, at de derved fik en Oplysning og en Viden, der for mange Maader var det indsmækkede, præjiske langt overlegen. Det er let at forestaa, at Nazismen absolut ikke var noget for Far - særlig da det viste sig, at de første ledere var dem, der haabede på, at vi skulle de økonomisk gøre det bedre og det var jo også sådan, at forældede Landmænd kunne få en "Umskultning", hvor man var i Partiet. Foruden var det jo klart, at de beridede nationale mest også fik Sympati for Nazismen - og derved steg Antipatien mod de Tyske.

På det danske Generalsekretariat i Flensborg under Ledelse af Lchr. Friedrich Petersen arbejdede man stærkt med at skabe sådanne Forhold for de danske ledere og deres Børn og på Papiret var det sikkert fastlagt, at ingen måtte lide på Grund af sit nationale Sindelag. Derfor ved vi om mange Tilfælde, hvor man med Tvang opererede, at Tyske forlod de danske Foreninger, Skoler m. m. Da Far var Landmand og seende ret uafhængig og konservativ holdt sig til det Danske, var ikke en protest at far var i Hitler-Jugend eller andre nazistiske Organisationer.

Efter at Hitler var kommet til 1933 blev en "Ernährungsdekret" proklameret og man prøvede at give Landbruget Retningslinjer, som Produktionen blev større. Far fik også Tilbydelse til disse Oplysningsmøder og gik også hen. Ved Indgangen stod der 54 Mand som opfordrede til at gå til "Kampfronten" idet de selvfølgelig hilste med "Heil Hitler". Far gik til holdet uden at reagere og man sluttede med Horst Wessel Sangen med tilstrakt Haard stænde, hvor Far rejst sig og lod andre om de nazistiske Ceremonier.

Nazistene proklamerede "Blod og Jord" Teorien og kom derigennem

fruen til Arvegaardsløsen, som krævede at Blod og Jord kom sammen, at Gaardene skulle blive i Slægternes Æge. Den 7. 6. 34 fik Far en Skrivelse fra Amtsretten, hvor Gaarden alligevel var blevet en tysk Arvegaard. Ved en Skrivelse af 17. 6. 34 til Amtsretten gik Far imod det, da han var af den mening, at han som ^{dansek} hindretal ikke kunne betragtes som tysk 'Volksstamme', da det i Skrivelsen hed: Die Reichsregierung will unter Sicherung aller deutschen Interessen der Bauernstämme als Blutquelle der deutschen Völker erhalten. Hitler havde i en Tale den 17. maj 1933 udtrykkeligt vendt sig imod en Germanisering. De nationale hindretal er tilstræbt mindsket Friked til personlig, social, kulturel og økonomisk Udvikling, hvori Far var en absolut Indskrænkning igennem Arvegaardsløsen.

Den 19. Dec. 34 kom der Lov, at Landeserbhofgericht i Celle allerede havde dømt i en lignende Sag fra Aargel og et Fællefsforhold til dansk hindretal ikke hindrede i, at det blev en Arvegaard. - Far gik dog viderehen derimod og den 22. Febr. 1935 kom det endelige afsende Lov fra Amtsretten i Løbe-særlig under henvisning til "Kammerligheden" med det danske Folk.

Det havde altid været Fars Plan, da vi var 4 Børn, at Gaarden skulle deles. Det hindrede nu Arvegaardsløsen i. Dog han fik alligevel i 1934 Lov til at bygge en Hald - som senere blev den Gaard, Peter overtog efter Krigen.

Lindstrøm var i alle de Aar Vandulæren og gav flere og flere Børn Danskundervisning, thi med Nazismens Komme, var der flere, der søgte ind i de Dancks Rækker. Han anslog til en Diskussion om Rejning af en dansk Herde hertide verpaa. Far var i det Spørgsmaal tilbageholdende. Han var altid bange for at faa for store Kammer for de faa, Danckene gik de faktisk
ver.

Udover det kunne han ikke lide at stille Krev til andre. Det var hans Indstilling: Vil man noget, skal man klare det selv og her betød det nu, at både hustru og ^{for skolen} skulde gøre ind og ligge Folk nu penge til V.D.A. (Væsen for ^{for skolen} Værkskolen i Årland) da køb Bogen og han var for Rejsningen af en dansk Skole i Radelund som begyndte den 1. December 1936 for Karl's 10 Aars-Fødselsdag. 1938 kunne man indvise skolen. De første 2 Aar holdtes Skole i Forsamlingshuset som var rejst 1934 og Lindström og hans Hustru Anna var Lærere. Senere kom Lær Chr. Peters.

Forsamlingshuset 'Kirkvang' i Radelund betød for os meget og også for Forældre, at der kunne vi frit komme sammen og derved kunne vi fuldt inddrage os tyske Foranstaltninger som de alle bær et nazistisk Præg. Fortil kom Türe til Danmark, hvor man midt hustru med en virkelig demokratisk Indstilling. Følgelig blev Antipatien mod Systemet herude kun styrket. Lindström var en god Formidler og en god Budsbringer men hvad man mente hjemme i Danmark om udviklingen herude.

Som nævnt byggede Far i 1934 den nye Skole for ca 8500,- RM. Den Foræret tilbød han Raimund Lorenzen i Aghrip, Byggetekniker handelen, en Flok Skide til en Pris omkring 30-35 Pf. pr. Pund leveret til Ekstra. Det ville han ikke. Isa lånte Far 3000,- RM hos Slesvigsk Kreditforening, solgte de gode Heste og købte gamle og helte til en lille Pris og på den måde finansierede han Skolen. Den Efteråret solgte han den nævnte Flok Skide for 45 Pf. pr. Pund og kunne afbetale Gælden. Endda som 1935 var det muligt at give Livestalden ny Rejsning og den gamle Forvelde blev til Værksten med fast hør. Med de gamle Heste købte han nogle Qar. Der blev der købt Føl og derved kom Hestebestanden i orden.

Far var fra 1935-38 medlem af Hørvigskreditforenings Fæl-
snyssaad, men det var ikke noget for ham, idet der også var
møgle, der mekte, de skulle have "Umschuldung" (Ransning)
ligesom Nasserne fik det. Det var imod hans Princip; han der
havde Gæld skulle også betale den tilbage.

Der er blevet sagt, at Hitler skaffede Arbejde og Brød. Glendighed
igennem Arbejdsløshed, som Prisen for Landbruget og dertilhørende Afst-
ningsmuligheder hjalp altsammen til, at Nazismen udbredte sig så
voldsomt. - Jeg tænker, først i 30'erne fik Far tilkaldt Arbejdere fra Byen,
Arbejdsløse som skulle have 3,- mark om Dagen og Forplejning
og så skulle de gøre det Arbejde Far virkede.

Det er vel en Kendsgerning, at netop i de Åar Hitler kom til,
var det ved at blive bedre økonomisk i mange Lande - men
den Fortjeneste skal han nu ikke have allene. For ikke at
blive "gebrandmarkt" (et Nagord fra den Fæl- marked med et Brænde-
mærke) var der mange der meldte sig i en af Perich's Organisation.
Man ville ikke være "Liesmascher og Kritikaster" men heller
til og løbe med ham. Det blev straks proklameret, at Hitler =
Kampf gældte "Bourgen, jüdiske - Plütkratie, Weltbolshewismus
og Weltkapitalismus". Det hele kan man læse efter i "Mein Kampf"
som var skrevet af ham allerede i 1924. (Vi fik den i Bøllegrø-
gave 1942 fra Landsarmet og har den stadig.)

L. A. - Stürmab. blev grundlagt i hver Landsby og man øvede
milit. hver Pårdag Formiddag paa Sportspladsen. Uniformen
var lange sorte Støvler, gulbrune Bridger - Beuklæder, en gulbrun
Skjorte med ^{rodt} Hagekors Anvend, et Brælte (brun) med Skrårem.
Man havde en brungul Kasket, med grønt Luf ved Liden.
Enkelte meldte sig i SS = Stürmstaffel. De havde sorte Bridger
Beuklæder, brun Skjorte med sort Luf, en sort Jakke med rodt
Hagakors Anvend, en sort Kasket med blåt Skarv og et

rolv glærende bødningelighed frem. Bælk og Skrånen havde
 SS og saa. Det var en særlig skolet Ælke og var til stadig Reddighed
 over hele Riget. Hitler Ungdommen havde ogsaa sorte Bælter og
 Bælk med Skrånen og hvid Skjorte med Hagekorsarmbånd, ligesom
 de maa under 10 Aar (Pimpfe). En Hitler-Ungdoms Sang var:
 Kennen Jüdenblut som kesser spritzt, denn geht's noch mal so
 gut. Rigeren kom fra en hvid Alder i BDM (Bünd deutscher Mädchen)
 de havde sort Nederdel, hvid Bluse, Bælk og Skrånen. Nazismen
 gik ind for den ariske Race, høje og lyshaarede, og der var vi
 'europæiske heldige'. Man kunne faa 'Arbeitslosheitsversicherung', og
 skaberne nu formindskedes ved hvert Barn, der blev født.
 Harde Kvinder født Børn kunne høre alt efter Børnekallet
 fra 'Küsterkreuz' i Bronze, Sølv eller Guld. Min mor nægtede
 at modtage det.

Tridligt begyndte man at samle til Winterhjælpen og Zu-
 gnyde-Søndagen indførtes. Ved børn at koge en Ret, sparede
 man og denne Opsparing kunne man sæ give, naar man
 kom med Sammelister; hvor Navn og Ydelse blev indskrevet.
 De havde man tillige en Haalstok over Vedkommendes Ind-
 stilling til Partiet. Den Dag der var Høsttakkefest kom man
 ogsaa med Sammelister. De fik man - ligesom ved andre
 Tidssamlinger - en Kombloust o. l. som man kunne bære
 som Tegne at man var en glad giver.

Saa dan blev Nazismen en uungæmkelig lærer for mange og det
 krævede absolut blod at staa udenfor. Se en Landsby, som her,
 vidste man lidt efter lidt, hvem der ikke var medløber og
 hvem man kunne være et godt rig kritisk overfor. - Mange
 fandt nu Arbejde ved milit. Byggeri over hele Land som jo
 dengang fik overmaade meget militær - et Arbejde som mange
 beklagede, da det senere blev klart, at det gik mod Krig.

Omkring 1930 fik vi for danske Landmand den første danske
Landbrugsminister herud og det var Erik Poulsen, senere Mønsted.
Det betød, at vi fik en Rådgivning og et nyt Landmand derved
kunne klare "Ernæringsproblemet" og blive "bæredygtig". Der var
f. Eks. det med Kobbermangel paa de murede Arealer som gav
"blinde Korn" og som Gødskning med Kobbervittel kunne for-
hindres. At Overkalkning kunne forårsage Mangau - mangod og
give lyse Pletter i Kornmarken, vidste Konsulenten ogsaa. Ikke,
et Får i 1934 byggede Stalden, i 1935 renoverede Værstalden og
1935 købte omkring 5 ha Hedejord af Marius Nielsen, Egstrup for
1500,- RM og et Aar senere købte ca 1.5 ha Hedejord af Paul Petersen
(Broder til Sofus Petersen), "Poulammerkitten" for 450,- RM(?) som
ses i de senere Aar opdages, gjorde, at Får ogsaa i de tyske
Kredse fik en høj Agtelse og dermed hjælp til at Produktionen
var stor. Alt imens var vi oppe paa de 15 Malkekøer og
havde i alt omkring 50 Kreaturer. Unge Hele blev lagt til og
naar de var "fuldårer" (4 Aar) kunne tyske militær jo bruge
mange, der i Oprustningen. Tid. - Stalden med Kreaturer
sadden lidt ved siden af, var hans store Lyd og lidt her han
gjent til den Løn en Daglige skulle leve. Han kunne godt
dubbelte to Daglige til at slå Korn med Le. Der skulle vi
drenge, hvide, Høene sammen og Piger og Karle og han
selv bandede. Men en Delbinder fik vi først da anden
Verdenskrig var begyndt. Paa Grund af de mange Grøfter,
vi havde i hærerne var Indsatsen af Maskiner meget
vanskelig - og hans store Interesse havde Maskiner ikke.
Skulle der en Indsats af Maskiner til, var det uønsket at
for hærerne drevet og det var ikke nemt, da de store
Vandløb og Grøfter ikke var dybe nok og vi paa Grund
af Overvåkningerne længere vestpå ikke kom af med Vandet.

Men i vinteren 1938-39, da jeg var hjemme drøede vi "Frageren",
 ca 3 ha. Vi havde en del hjælp. Andreas Berg lerte Far at lægge Rør
 og jeg gjorde gravearbejdet. Både Peder og jeg havde jo været i Pled
 i Danmark og oplevet, hvor langt fremme dansk landbrug var,
 så vi har jo også nok animeret ham til, at drain skulle der
 til. Han var jo også godt klar over, hvordan det var derovre, men
 det skulle jo kleres selv også pengemæssig. - Men var der vist
 lidt anderledes. Han kunne godt lide, at der var godt tid hos os -
 og det var somme tider udt til at koste noget. At han så
 var meget dygtig til f. Eks. at ryk af gammelt skel også
 nævner og her på den havde sparet mange penge ind hos os
 opvoksende drenge - men skulle vi f. Eks. på efterskole i
 Danmark eller jeg til Børnernes Helsehjælp kunne vi helt sikkert
 ikke afsted som, Fattigmands Børn.

Derlig hører Piusen her ment, at vi Børn fik for streng
 en opdragelse og skulle lidelig arbejde for meget - og derfor var
 han vist ligefrem interesseret i at jeg var i Løns på
 Helsehjælp i nogle Uger. Grunden var formentlig både hos
 og Far - også Gymnasiet - og selv også på at vi skulle vi
 være og det kunne godt give en Lønning. - Men at de elskede
 os Børn, her vi lige så godt mærket - og de kunne begge
 stå med Vand i Hjernen. - Derlig, når Far var sammen
 med byskende mennesker, kunne han være borte - eller
 også han kunne være meget god, hvis lejligheden gav sig
 selv at vende hele diskussionen om i Gød og der var mange
 som gerne havde været Forældre som Gør - Vores Løns, Johannes
 Petersen, ville gerne diskutere og han havde en hvis Agtelse
 for ~~hans~~ ^{Far} som Dansker. I en Diskussion sagde Joh. engang:
 "Am grüßen, aber in Freie halten". Så sagde Far til ham:
 "Så snakke du dansk med din Børn". Johannes var i den

Familie, den første der gik over til tysk Sprog. - Far var kommet i Høvedsstenmølle med Fagtskæreren Joh. Frichsen og en Tid senere kørte de begge høg ad Vegen til Spregeboel og ingen af dem hilste. Det blev saa Far for dumt, og de de saa igen mødtes, standrede Far og sagde: Hvorfor siger vi i Grunden ikke Goddag til hinanden? "Det ved a' jult", sagde Johannes - og fik da af kenne de ruskte sammen. - Det kunne ske, at Far om Foraar eller Efteraar havde købt en Flok Ungkreaturer som nu om Mandagen skulle sælges paa Markedet i Leck. Saa drev vi Dyrene til Leck. En Mandag kom vi med vort Flok drivende paa Markedsgaden og en Landmand som kom fra Grønmærket kørte i fuld Trav ind i vores Flok Kreaturer og slog til vore Dyr med Pisken. Det var Far for meget. Han sprang op bag paa Vognen og gav Manden et Par af Hænderstokken. Bagfælle spurgte forskellige Far: Hvor er den uerte du vil give Klø? - Lige efter Krigen, da Far var i Kredsagen havde han Besøg af Pastor Lüne, Hedesand og Pastor Blänren, Leck. Lüne var ogsaa i Kredsagen og de har jo sikkert diskutert det danske, tyske Spørgsmaal, hvor Far saa sagde til Blänren, som havde familiære Forbindelser nordpaa: "Sie sind ein ungeführter Däne!" - Ja, naadan kunne Far være direkte, særlig naar han troede, han var i sin Ret. - Som mine Dreng sendte jeg engang en min Pige fra Nabolaget til Fagtskæreren og bede om et laane en "Fagsaks". Mor og Far var ikke hjemme, men da Pigen kom tilbage med det Svar, at han ingen "Fagsaks" havde, var mine Forældre kommet hjem og det resulterede i, at jeg maatte gaa til Pigen Forældre og indskyde, at jeg havde holdt Pigen for Nar. - Nabolaget skulle ikke idelægges med dumme Drengestreg!

Mor og Far var helt indforstået med, at det kun var til Fordel for os, at vi kom paa Høj- og Efterskole i Danmark, thi

det anbefalede Lægestrøm meget stærkt og også at vi skulle have Plads i Danmark. Brevet fik vi og også var Forældre mid-
midet Kontakten til den danske Hjemstaden. - Enkelte Brev fra Danmark
gjorde også vist Hjem, naar de var paa Tår herude - ikke mindst
Hjindal Hvidstenen.

Tiden nærmede sig, da jeg kom i den værnepligtige Alder og det
var dengang 1/2 Aar Arbejdstjeneste (Reisearbejdsdienst) og to
Aar Militærtjeneste. Det var en rolig Dag for Mor og Far, da jeg den
15. April 1939 skulle afsted som Soldat. Jeg havde sagt Farvel til dem
alle derhjemme og gik med den faktisk tomme Kuffert, hvor kun
Vasker- og Skopudersager var i ad Harkvejene mod Spragebøl. Kuffert-
ten skulle returneres med Civiltøjet. Tiden jeg nærede Spragebøl
kom Far paa Cykel, idet han sagde: "Hos mig, a Kuffert var
for svar!". Vi sagde ikke meget til hinanden - men de Føgel
købt, havde vi begge Vand i Gjærene. - Far havde Militæret - ikke
mindst, nu de hans Dreng skulle være Soldat. Han kendte jo
alt for godt den prøjnske Tone og den panteiske Kadaverlysglud.
- Da jeg kom hjem paa min første Orlov til Pire 1939, sagde jeg
til ham, at vi snart fik Krig. Det troede han dog ikke paa, det
kunne da ikke være sandt, nu efter kun godt tyve Aar. Han
har sikkert også også troet, at det da ikke kunne være rigtig, at
en saa stupide Førelst som Hitler skulle bestemme over hele
Verden. Mærke har han også ikke villit tro det, for saa gjaldt det
jo også hans Dreng! - og nu var det lige begyndt at gaa fremad
med Bedrifter, vi havde faaet begyndt at drøme. En Lovbinder
havde han bestilt (den sidste der blev leveret for Krigen). Vi var
redt at blive voksne og han kunne altid have en af os hjemme
- og nu kom det helt anderledes. Krigen kom og med den de
panteiske Restriktioner, hvor man ikke kunne faa noget. Pengene
havde de fleste nok af. I 1941, den 3. Dec. havde Mor og Far Solobryllup.

mange gode Jysker kom til dem fra Familie og gode danske
 Venner - og alle ønskede de også, at det skulle gå deres Venner (Peter og
 mig) godt. Peter var blevet Soldat 1940. - Alt som Krigen gik blev vi
 alle Soldat og det er beundringsværdigt, hvordan Mor og Far har klaret
 det sjælligt og magtet at skrive jævnligt til os alle. I tiden Peter skulle afsted
 til Rusland Foraar 1942 rejste Far til Ribeborg, for at tage afsked med
 ham og da Peter var blevet sår, var der og Far besøgte ham i Hamborg
 i Sachsen, hvor han var i Lazarett. - Bedriften skulle jo også passere,
 og godt det var muligt med mange mangder eller ingen Kunstgødning.
 Først i Krigen havde Far en ung polsk Krigsfange, Alfred Bronicki til
 Hjælp, en flink og munter Fyr. Senere, da Alfred meldte sig til den tyske
 Handelsflåde, fik han en anden polsk Fange, havde også en Frankmand
 og en boerger og en meget tysk fjendtlig Karsmarer - Fange, fra den polske
 opstand ridet i Krigen; og som lige var jo i flere år som for næst
 Halme Helelaki, Rüsserpigen.

Da man kun kunne købe efter Tildeling og per Mark, var det klart
 at man som Landmand holdt ved den Bestilling man havde, og
 kun fulgte efter Behov og afleveringspligt. Særlig det, at efterleve Heste
 var et kildent spørgsmål; thi det var jo altid diskutabelt, hvor meget
 Arbejde en Hest kunne give. Men man var ikke særlig velret
 hos 'Reichsmährstand' eller hos den stedlige Brudefører, fordi man
 f. Eks. ikke var Partimedlem, så var man lidt iblandt dem,
 der skulle aflevere en Hest, særlig da Far var inde per altid at
 købe Føl og senere lære dem op til at gå i Selebj. - Far var kommet
 op at skændes med Brudeføreren om aflevering af en Hest. Derpå
 fik han Besked af komme til 'Reichsmährstand' i Kerk og det
 gav en Diskussion, der ikke var helt blid. De Herrer per Kontoret
 med Jakken og smigede Armerne op. Det var bedst tid til at
 Far skulle have Klo'. Brudeføreren, som også var der, kom også
 med den Indvending, at Far var Dansk. Ja, så skulle han

jø bare flytte til Danmark, det skulle de nok ordne. Her sagde Far: „Men saa skal jeg ogsaa have mine Løjner med, som er Soldatens for Diskussionerne forbi, thi der holdt deres Almægt op! - Men en Hest kunne Far ogsaa af med. - En anden Gang, da han skulle bringe en Hest til Læk for Militærkommissionen, havde han skåret det nederste af Hestehaleen af, da det var blevet bekendtgjort, at man skulle samle Hestehaar som blev brugt og indvævet i Soldatensøj. - Far havde jo hørt, ved at gøre Hesten mindre skøn, at kunne beholde den. Vedkommende Kommission kritiserede jo meget dette, som Far havde gjort ved Hesten men sagde, at han skulle vente. Helt til sidst skulle han saa fremføre, Kræskvauer 'igen' - og saa blev den alligevel taget til Militæret.

Da Danmark blev besat den 9. April 1940, gik han meget hårdt på. I Danmark havde man indtil nu kunnet pleje de Idealer, Far gik ind for og igennem Lindstrøm og andre hans Venner fik han altid Oplysning om, hvad den danske Verden sagde om alt det, der skete hos os. At nu ogsaa Danmark skulle pålægges Tilsat og Frang, var han meget imod.

Det var godt, man kunne lytte til udenlandske Ledere både på dansk og tysk, selvom Udsendelserne lidt forstyrredes meget. For den tyske Radio kom jo da kun Sejrsmeldinger, lidt som 'Sundermelding'. Det var meget strengt forbudt at høre den 'udenlandske Regerpropaganda' og det var kendet ved mange en hårdt Liv.

I Krigen Fik har jeg oplevet, naar jeg var på Orlov og var sykket med Far på Handel isbær, at man sagde til ham, fordi han var bekendt som Dansker: „Harde vi bare i 1920 skudt for Danmark! - Nu gik det op for dem, hvad en tysk Kægt - streb folk til. At som Krigen gik, var der flere og flere, der fik Gjennem op, men da var det for sent.

De mange Brødre som alle de Faldne varde Befolkningen lærte. First blev dette Brødrehus givet til Partiledelsen og det var efter en kort tid Mand, der kom og skulle fortælle at Far, Broder eller Søn var faldet, for Fædre, Volk und Vaterland! Da denne Mand også kom til vores Hus og meddelte, at Søren var faldet, var Far tilfældig tilstede og sagde til ham: "Du bliver ikke at komme til os, men det skulle være en af vores drenge. Det er det skriftligt. Jeg vil ikke være bange, hver gang jeg ser dig komme på Vej".

Selvom Far var krigsindtægtig ~~at~~ fik han andre sammen med den polske Fanger at møde til et "grave, Pausergrave" mellem Leck og Brillsbüll. Det var i 1944 og Broder kom fra Partiledelsen som led for dette Arbejde. Disse dybe grøfter var igennem Landskabet skulle forhindre evt. engelske Tankvogne i at kunne komme videre p. gr. af disse Hindringer. Landbrugsarbejdet derhjemme kunne ses bare forsvundet. Det var også til dette Formål KZ-Lyren i Ladelund husede Fangerne fra Kneeringerne. De gravede også disse dybe grøfter. Jeg har set det med på Klit ved min Svigerforældre, hvor grøfterne også var. Aldre Mand fra Agstrop var oppe omkring Kongeaa - Egne for at grave der, bl.a. Onkel Peter, Mor's Broder.

Lidt i 1944 og til Krigens Slut blev alle ældre Mand beordret til "Volksturm". De skulle uddannes ved "Pauserfart", et Karus som en Mand skulle kunne bekæmpe en Tankvogn. Der var dog kun far af den Slags til Rådighed, enkelte havde også et gammelt Gevær, men de fleste var uden Karus. Da man så var til Gælle, tog man Dækning bag en Roemle og med med Rør. Partiledelsen assisteret af en Underofficer indtalte: "Ich und der Uffr. waren sehr zufrieden mit der Übung." - En dag kom der Broder, at "Volksturm" skulle mødes og træde an i Ladelund, 7 km. i Vej fra Kallshave. - Far skær

sig saa en Krop og med den i Haanden marcherede han ad Radelind til. Mange cyklede ham forbi, men det var jo ikke paabudt at komme paa Cykel. Det var jo heller ikke enlov, der havde den i de Tider. - Da Far kom til Radelind stod alt i Rødske og Geled - og saa var man fuldtaallig - og Radelind lod saa træde af. Saa kunne Far jo ogsaa gaa den lange Vej hjem - mens de andre cyklede.

I de aller sidste Dage af Krigen blev, 'Folketskræften' beordret til at skulle fange Desertører i Karlens Skov, tyske Soldater, som ikke ville føre Krig mere. Da det var utågetelig, at de var Vaaben, forlangte Far af Radelind at faa Vaaben. Da man ikke kunne give ham dem, da man ingen havde, blev han & sadt til at passe paa alle Cykler som stod der hvor man havde Udeplads. - Den, store tyske Land' herskede til det sidste, selvom Reserverne fuldstændig var udtømt!

I Krigen har kunne Landmand ogsaa lide paa den magre Jord for Pædrom til Høede, og det fik Far ogsaa. Høeden blev ikke særlig god, men en Del af Udsæds mængden var jo ogsaa blevet til Høedemel! - Naar man ikke fik Kunstgødning, kunne Høeden jo heller ikke blive kraftig!

Markerne blev mere og mere tømte af Frøskrædt. Da der var Afleveringspligt paa alt Korn, blandedes en hel Del Frøskrædt i Kornet og fint malet kogt Kori og Bille det gerne. - Af og til kom der Kontrol af Partiledelsen, som saa søgte overalt, om der stod nogle Sække Korn. Far havde nogle Sække liggende under Divanen. Da de Herre var kom, kom de ogsaa ind i Stuen for at ordne det skriftelige og nogle af dem sad paa Divanen! I Pigekammeret saa der ogsaa Sække under Benene.

Peter var blevet Soldat 1940 var i Fleisborg, Odense, Lüneburg og kom der Foråret 1942 til Rindland og blev haardt ramt ved

Levstoppet paa Keim i june haaned. Han var i flere karakterer, tilidst i Kierdorf / Ostsee og blev senere hjemsendt fra militæret og blev gift i Odense den 2. 12. 1944. De boede saa til Reje hos hidske korister og Peter var Kreaturshandler.

Hedvig og jeg blev gift den 28. 8. 1942 og Hedvig fik lejlighed hos H. P. Hansen i Egstrup.

Ligfred blev soldat 1943 kom først til Arbejdslejren med ved Bordeaux / Frankrig. Ved militæret var han en Tid i Hamborg, men kom saa til Indsats mod Rüssere og forulykkede i jan. 1945 da Rüssere rigtig startede deres Angreb mod Tyskerne i Polen. Ligfred var hjemme en Tid for Kapitulationerne.

Karl blev soldat først i 1944, fik en Uddannelse som Pioneer i Vesttyskland og kom til Holland. Da han uagtede Fangerne, kom han i meget skræppe Forhold, blev køpselig straffet og kom i Bunderkompani. Senere kom han til Holland, var med til Bærsprængninger og gik i Vandet til Helene, da Hollenderne overvågnede store Områder som ellers var forlagt. Karl kom hjem fra haaned efter Krigen Slut.

Uheldigvis var det en Lykke, da Krigen var Slut, men jeg var usikker, den kom saadan til Udtryk hermede Syd for Grænser som det var Tilfældet i Tyskland. - Til saa Peter og Ligfred hjem, fra Karl og mig vidste man intet og sadene var der store Leon i mange Hjem. Jeg fik først til fulde^{med} mulighed for at skrive fra fransk Fangerleir. -

Vor Hjemstaden var overenset med østtyske Flyglirige og der og Far havde ogsaa maattet tage en Familie, en hør og tre døtre. Det var Jætrejere, Reimann hed de, meget berømt og dygtige mennesker. Faderen var endnu ikke sendt hjem fra Krigen. Pionen var faldet. Fra Reimann hjælp, hvor hun kunne og prøvde paa at gøre godt, hvor det var muligt. Den uindede

Fatter, Grev, var skolepligtig. Fatteren Lisebeth var meget inter-
 esseret, hvad den tyske Røde Kors- Sygeplejerske og kom da Krigen var blit og blev saa gift efter
 et stykke Tid med en Flygtning. Han havde mit Brev til paa
 til Bryllup. De rejste ogsaa senere til Rhinlandet. - Langt om
 længe kom Fru Reinmann og Grev til at bo i den Lejlighed,
 vi havde hos H. P. Hansen i Agtrup - og Hedvig, min Kone, bode
 hjemme paa Gaarden, hvor hun ogsaa arbejdede. For Aar efter
 Krigen kom ogsaa Fru Reinmann's Mand, men da han
 aabenbarede at han havde en Kvinde med et Barn i Gyltkehuset
 blev de fraskilt. Han rejste igen mod Ost og Fru Reinmann
 flyttede ogsaa med Grev til Rhinlandet. - Der var det
 bedste Forhold imellem den Flygtningfamilie og mine
 Forældre og ogsaa til Hedvig.

I Lillehorn var der en Beskræftigelsesdienst Ligt for Kvinder
 som senere blev overdraget til Luftværnets Efterretningstjeneste.
 Mine Piger havde det ogsaa svært og en Dag kom de ind hos os
 og ville gerne købe Melk. En 3. blev ved Tjen. Da Far lige havde
 haft Fødselsdag og der var Lagkage tilovers, bød han dem alle tre
 paa Lagkage, idet han udtalte: Det kunne jo ogsaa være at
 andre mennesker var nødt til at overfor hendes "Følge". - Pigerne
 kom liere, hjælp i Landbruget og inden de rejste hjem var der
 bindet Bånd som varede saalænge hos og Far havde. Forbin-
 delsen til Jülicher, som er fra Bismarckland, har vi bevaret ind-
 til i Dag.

Som før nævnt havde Far fra sin Tid i Første Verdenskrig ved Marinen
 hørt Japansørens Otto Fekarski at kende. Nu da anden Verdenskrig
 allerede gjorde disse mennesker hjemløse, havde de selv sig selv
 en del verdifulde Ting til hos og Far. De flygtede de ogsaa herfra

og boede i Valsbøl. Fru Dekarske var Skreddermester, Otto var ved
Jernbanen. Fru Dekarske kom saa hien til Kallershavn og var
myt meget for sine Forældres Bekendtskabs og Familiekræds og
fik derved til Livets Underhold i Fødemidler. - Senere da de flyttede
til Klainsdorf ved Kiel, havde eget Hus og de ogsaa begravet der.
De havde mistet to Sønner i Krigen. Den yngste var i Klainsdorf.
- Disse Forhold gjorde, at der altid var mange, der skulde
have had, men ved fælles Hjælp og god Forstaaelse og Nysgjerrighed,
gik det.

Da Kapitulationen kom og de store Skarer kom fra Danmark
til Fods skulde der ogsaa skaffes Husly og en Fisk fik Lov af Far
at rove i den nye Stald i Helmen. Al Løkk fra Aftuemarkningene
fik de ogsaa. Om Morgenen, da de ville videre, brøkkede de dem over,
hvor krakilske Danskerne nu havde vist sig over for dem, hvor-
paa Peter sagde, at det var let forståeligt, at de nu ville af
med Fyskerne. Derpaa trak den ene Revolveren, men hvor
sagde han, at nu var det nok bedst de forsvandt. - Mange
Kæben landede i de Dage i de smilgende Kuglegrave.

En Dag, da der var alene hjemme og Liefred var i Pension
med Ledgigt - men han havde Hjemmeledelsespapirerne i
orden - holdt pludselig en engelsk Tank foran Indkørselen.
Det var forbudt at lade tyske Soldater, men i Køkkenet var der
saa Elly Petmann's Kæreste og en Kammerat som havde over-
nattet i Helmen i den nye Stald. Da nu Engländeren kom, gik de
ud af Inddøret paa modseende Side, ud i Haven. De var lige hjem-
mer fra Militæret og havde hvide Uniformbøj. - Engländeren kom
ind og kontrollerede Liefred's Papirer. De andre to saa han ikke.
Engländeren gik ned til Tankvognene igen - og det blev nok for-
staaet, at der var godt bange - men saa kom han igen, og de
blev hvide først set bange. Han havde Te med og bad om at få den kogt.

Baade i 1. Verdenskrig og ogsaa i anden flomrede Løstbør-
 handelen ikke mindst paa Landet. Det var ellers ikke noget for
 Far at slagte et Kyt; thi han kunne ikke lide, naar et Arbejde
 ikke var proper og ordentlig. Men Situationen var nu i begge Krige
 saadan, at der var en mulighed at komme til de fornødne Brugsvarer
 i Byttehandel. Fra engang i første Verdenskrig u den Periode:
 Far var ved at slagte bag i Trimestalden og pludselig kom Hejeristen
 og skulde snakke med Far, da han ogsaa var med i Hejeri-Beholdelsen
 - hvor gjorde saa som him ikke vidste, hvor han var, men
 fandt ham saa da. Far havde dog glemt en Ting, da han kom
 frem, at tørke Blodet af Fodtøjet. Hejeristen snakkede saa om
 de aktuelle Ting - men begyndte saa ogsaa at klage over de derlige
 Tider, hvor det knub med at faa noget paa Bordet; men gik allu-
 dyen uden at Far havde lovet ham noget. Sa kom nu fik begyndt
 med Kogningen af det dylslagtede opdagede him at det var uligke
 sejt, men maatte være ikke helt rigtig og saa tilbød Far Hejeristen
 en hel Del, som han saa fik. - Efter et Stykke Tid traf min
 Far saa Naboen Karl Focmand - han havde Kogmandsforretning
 med Hestekjøtt ved Tiden af Landbrøget og kørte jævnlig med
 Vær til ^{byen} Flensborg. Karl beredte over den Tid det var, og nu
 havde de faaet en Skinke af Hejeristen og den var ikke til
 at bide! Far havde købt Løse i Spragebol og hansen der for-
 talte Far senere, at den havde haft grist 22 Gange!

Familie fra Flensborg, som ellers ikke kom ind paa Landet,
 kom nu og opfriskede det gamle Familieforhold og havde noget
 med at bytte for Løse, Ag eller Flæsk, men mange Handels-
 nyende, Løstbørshandlere kom ogsaa, da Krigen, anden Verdenskrig,
 var Gik. Løse blev jævnlig købt, men ogsaa Flæsk og Ag
 skulde man have paa Lager. - Af Løstbørser købte man Løse,
 et stort Arbejde med en lille Damp i Køkkenet eller der blev

Købt Kartoffelmel. - her døde der en Gtis eller et Ungsvine
blev der køgt Løbe deraf, idet man blandede Løbesten i. - Andre
havde et helt Snapsbrænderi - og Tobakplanter havde man enkelte
af. Man såg Tobak af egen Aal. - Da det blev kontrolleret, hvor stor
Heste, Kreatur og Boindertandem var, snød man, som man der også
havde "sorte" Gys, som kostede svimlende Rigsmark - Pris, eller
også det var et godt Bytteobjekt. Far gav udgang en noget Skindhud
og fik en ca 400 kg Kvie for den. - Jo, det var en meget Fid. - Hvis
man havde de Ting at bytte med, kunne man også få Kunst -
gødding og det betød en masse, hvor Jorden på det bursede var
meget frisk i de lange Krigsår. - Sigfred og Karl var jo også
hjemme der straks efter Krigen og for at få den i Fj var man
til dels også nødt til at bytte. - Da jeg kom hjem fra fransk
Fangeruskab Aug. 1946, var det faktisk heller ikke anderledes og
da Far allerede Nov. 1946 afled ca 45 Far. Land og 12 Kreaturer, heraf
7 halvkøer til Hedvig og mig i Forpagtning, maatte vi også
på en eller anden måde se at komme til noget igennem
Byttehandel. - Far drev Resten af Gaarden og havde den nye Hald,
som Peter ved sin Kreaturhandel også benyttede. Husekøret havde
vi fået indrettet sådan at her og Far boede i den østlige Ende,
medens vi havde den vestlige. Endnu havde sit eget. Far var
også træt af at drive den hele Gaard og jeg var jo også fyldt de
29 Aar, da jeg kom hjem og havde været soldat fra 15. 4. 39 - 24. Aug. 46.
Om vinteren 37/38 havde jeg også været i Arbejdssjansen et 1/2 Aar.

Straks da Krigen var slut, var der en stærk Tilstrømning
til stort danske Mindretal. Der var Kedse, der troede, at nu
havde Tyskland igen båret Krigen, nu ville det ske med
Hydresvig, som det skete 1920 med Nordalssvig. De store Lidelse,
de store Tab på Grund af tyske Magtstrebt havde aabnet Gjæne
for Hydresvigerens Tilværelse forhold til Danmark. - Dansk Røde

Kongens Pakke og hvad var til dem der stod som medlem i den danske Besættelse - og på den måde kom der Bred efter de "gamle" medlemmer af Hørslevsk Forening til at overtage ledelsen og hjælpe til med, at der var ordnede Forhold i det nu begyndende store danske Viske. Her i Aghrup var Hans Albert Christensen, Følvang mangeårig Formand for Syd-Hørslevsk Forening. Han havde allerede undt i Fyns forfatter sit Billed, som der var en Skole, vi havde som Mødested. For var med i Bestyrelsen, der var i Kvindeforeningerne. -

Det tyske Skolevæsen lød til dels stille, de uerfattede Lærere var til dels spærret inde eller var blevet for gamle og det manglede med unge Lærere. - Den stadig sig fortsættende danske Kreds krævede Rejsning af danske Skoler og allerede April 1946 arbejdede her i Aghrup en dansk Skole med 52 Børn. Kommunen stillede den nye Bygning af den tyske Skole til Rædighed og Børnallet steg helt op til over de 70. Skolens første Lærer var gymnast Pyge Petersen, som stammede fra Thum ved Lillebørg. Han kendte Forholdene herude, da han i 30'erne havde været Karl hos Jens Lind på Skovlundemark. Hans Kone, Anne, var fra Skodborg oppe ved Kongens. - De blev i Aghrup i 35 Aar. Den omkring 1947-1948 rejste Skoleforeningen en Barak på en Byggegrund ved Aghrups Vestgrænse. Denne blev senere, forlænket med en Rødstensmur og fik der stadig som Skolebygning, hvor der også senere blev rejst en Forsamlingshal.

Siden Rejsningen af den danske Skole i Ladelund 1936 var Far kommet i Kontakt med dansk Skoleforening, Fleusborg og blev senere valgt til ~~Foreningens~~ ^{Foreningens} ~~Foreningens~~ ^{Foreningens} medlem i Skoleforeningen som Repræsentant for Syd-Fjender-Lund. Dermed var han med til at overtage de fleste Skolers Rejsning herude vestpå. Ved flere Grundstensmedlæggelser murede han også en stor som Skoleforeningens hand og i de Dokumenter, der indvirkedes

figurerer ogsaa hans Navn. Han blev var paa Fællestolen og takkede for denne Gave, vedkommende Skole var, fra Danmark, var det ham meget paa liggende at ønske for Skolen, at den maatte have et godt Bøj og at det maatte være pæne og dygtige Børn, der var i denne Skole - og at det maatte blive rig som saadanne senere i livet. - Fra Lysekilde ville man nemlig særlig i de første Aar tale nedrøftende om den danske Skoles Kvalitet. - Det var en Glæde for ham, da Sigfred og Karl bestemte at gaa paa Seminar og at de maatte blive Lærere. Med Skoleforeningen klarede han det finansielle for dem; derved havde han hjulpet to af os Brødre i Ly.

Medens Far var med i Skoleforeningen, Lydersvigsk Forening og Landboforeningens Arbejde stod han i Kvindeforeningens Arbejde paa det her i Agtning, men var ogsaa velgt ind i den Lersvigsk Kvindeforening's Hovedstyrelse i Flensborg. Det gav mange møder, men ogsaa Fure til Danmark for at faa gode Kontakter. Dermed skulde han ogsaa blive overbringe en Brev hermedefra. Ting, som han medbragte dengang, bekræfter den dybe Nødvendighed af en god Forbindelse heroppe. Men ogsaa Opførelsen af nye Kvindeforeninger længere syd paa var han med til, og man ser i de Fæle han holdt, hvor han skildrer, hvordan Danskerne kom til hende igennem de danske hærskere der vistede for dansk heden herude lige efter 1920 og han nævner ogsaa, hvor vigtigt det er at give det videre til sine Børn. Ja, han stod virkelig ved Fars Side i det danske. - Lomme Fider, naar han skulde sige noget, fik han Far til at skrive Fæle, thi han selv maatte ikke skriftelig dansk saa godt som han; selvom han ogsaa havde lært sig det selv. Det var saa absolut et samlet hærskere med og var lydkort overfor enhver.

Vistnok i 1947 var Landboforeningens Medlemmer en Fure til

København, en Tår hvor Far var en flags Rejseleder. Man blev indkvarteret privat og der var sikkert stor Forskelle imellem de sydsvenske Landmænd og de københavnske Værker. - Det kunde f. Eks. nogle af dem at far Lips og Kræstij rigtig til at ridde, saa de nok bare med det. Konen havde hjulpet det dem paa derhjemme. - Da man paa Tilbagevejen kom til Grænserne, kunde det med at komme over. Der havde jo været saa utrolig mange Ting at faa i København! Nu kunde det med at faa dem over. Der var f. Eks. helt stolt over at have faaet Brister til et pudske Eko med hjem.

Igenem Far's Virke i Skoleforeningen, men ogsaa vel igennem Formidling af Lindström var Far flere Gange i Danmark for at fortælle om Danskeligheden herude. - Engang havde vi i de Aar ogsaa Besøg af daværende Undervisningsminister Jørgen Jørgensen og i den Tid var ogsaa Statsminister Knud Christensen i Agstorp danske Skole. - Efter at Hans Albert Christensen holdt op med at være Formand for Sydsvenske Forening i Agstorp Distrikt blev Far valgt til Formand og var det vel til omkring 1960, hvor jeg selv blev valgt.

Efter et Par år var det skille der valges en ny Højerebestyrrelse; thi den gamle havde der jo kun været gode Venster. Far var en af dem der nu blev valgt og var ogsaa der med til 1960, hvor man saa valgte mig i hans Sted. - Det gamle Højerebestyrrelse til en vidtgående Rensovering lige efter Krigen, men til at faa kaskader, var der stor Vanskelighed. Man kunne ikke over Løbskøbsmanden faa Værn. Far var i Opposition til den Del af Bestyrrelsen, der ville Fornyelsen. Han kunne ikke have med disse "haagede" Forretninger at gøre. Dog det var bekendt, at vi faktisk stod med et nyt Højerebestyrrelse, da Rensoveringen og de nye DM kom i 1948. - At Far var i Opposition skyldes vel ogsaa, at der var "meget pro tyske" Kræfter i Bestyrrelsen som Far selv

nationalpolitisk ikke harmonerede med. - Senere under en ny Formand vid Far dog en vis Anseelse. Det har jo længe voldt tyske Kommuner Vanskeligheden ved at overvinde denne Hærefolkemobilitet - og man mærker det endnu i dag.

Da der straks efter Krigen skulle vælges nyt Kommuneråd, kandiderede Far også på den danske Liste. Der kunne dog ikke opnåes dansk Flertal i Kommunerådet, men den danske Liste havde Krav på 1. stedpost. Borgmester og det blev Far og det var han i flere Perioder. Der var ikke altid det bedste Forhold imellem ham og Borgmesteren og det havde lidt nationalpolitiske Årsager. Da Ewald Johs. Petersen blev Borgmester, ønskede det rigtigt vistnok, han var rede til at tolerere en anden national Indstilling - og ved Fars Begravelse i 1965 gav han Udtryk for, at han havde tabt en af sine bedste Venner.

Byd - Føder Amt stod ved Krigen blit uden Kredsrag. (Amtsråd) Engländerne havde selvfølgelig der afstet det nazistiske Regime, men der indvæntes snart en kommunistisk Kredsrag og den 18.1.1946 blev Far indvænt til kommunistisk Kredsragmedlem og var det til 20.3.1946, da han var blevet folkevalgt til Kredsraget. Ved den dag opløste Engländerne den kommunist. Kredsrag. Der var vist dengang 5 danske og frisiske Kredsragmedlemmer, der var Johs. Olden, Pissin, Heinz Bräuer, Kesterland, Ghr. Markissen, Braderup, Juss Hansen, Karlsmark og Far. Disse Navne skiftede i den Tid Far var med, thi han var med til 5.4.1955.

Et af de Udvalg, han var med i, var meget preker, det var „Afnazificeringsudvalget“, hvor man på Kredsragbasis skulle domme over de fly. Nazister, skulle være med til at give Straffe og indklassificere dem efter, hvor meget de havde gjort sig skyldige. Far var imod, at man skulle gøre

fraan efter et hørster der faktisk kunne sammenlignes med det nazistiske. Nj, man skulle i mange Tilfælde mere betragte det hele som en Hørløber - mentalitet. Mange af de mennesker kendte Far jo og vidste, at til Tiden Nazistisk eller økonomiske vanskeligheder havde bragt dem derhen, men uanset var det, og han kom også hjem og var ikke tilfreds med, hvordan en og anden af de 'Børn' var sluppet alt for billigt. - I den Tid blev Far opvåget af Røstkomer og andre Nazisters Panserede og Far blev bedt om at gå ind for Lømpelser for deres Vedkommende - til Fels kunne de så endde tale dansk. Det skal jo lige nævnes, at straks efter Krigen sad flere Nazister lange Tider i Interneringslejre som ikke vist var en behagelig Tilværelse.

Det vidt jeg hørte, var Far en Periode med i Finansudvalget i Kredsdaen, vidste forslaget af Høllejer Thorsten i Leck. Far betvivlede om han magtede det, men Thorsten mente, at en Mand, der kunne klare sin egen Økonomi, kunne også ordne Sager for andre.

Han har også været med i et Socialt udvalg som stod for Alderdomshjemmet i Rist paa Lild. Det var dengang det eneste Quak - Alderdomshjem, var en flv. hili - barbarak og var i det mest afsides Ligger af Quak. Mange Ture bragte ham derover og han var godt, at det ikke var det ideelle - men midlerne manglede. - Fredsdagsarbejdet gav Fredsigt i mange Ting. Far lakte mange mennesker at hende, det virke ham, hvem af de tyske Kolleger ville den demokratiske Vej - og hvem der ikke havde forstået den. Men det var ikke de store Planners Tid, Krigen mange Lær skulle først hales, alt skulle først bringes paa det Kol igen.

Arbejdet i Kommuneraadet fortsatte Far med og også

Kirket for Lydslevnigsk Forening. I dette Arbejde skal ikke glemmes den gode Fadderkabsforbindelse til Vinderup og omegns Fadderkabs- og Venskabskreds som ved Hjælp af Grænseforeningerne blev startet i 50'erne. Det gav for Agtup's danske Kreds mange gode Ture derop og vi havde Genbesøg som lidt strakte sig over to dage. Skolebørnene var de oppe på Lejsskole. Vinderup-Kredsen gav til Oprettelsen af Agtup's danske Foreningsselskab og dermed var Skoleforeningen rede til at opføre den. —

Den 20. Juni 1948 kom Pengereformen i Vesttyskland. Hver Borger fik indleveret 40 DM (Deutsche Mark) og de Rigsmark som Folk havde, var ikke Betalingsmiddel mere. På et senere Tidspunkt fik hver Borger nu endnu 20,- DM. Det var forvarende når husholdning Bûtikkerne fyldtes med Vare og kostbare priserne smuldrede langsomt hen. Kostsystemet forvandt lidt efter lidt. Landbrugspriserne var forholdsvis gode, Lønningerne var derimod små, de der var rigtig Arbejdskraft.

Da nu det hele nu ind til at stabilisere sig besluttede vores Forældre at afstaa Gaarden og gav på Aftag og først i Dec. 1949 fik vi hos Sagførerene overdraget Ejendommen. Hedvig og jeg fik 22.5 ha, Edith og Peter 15,- ha. Vi fik den gamle Gaard med Aftægtsforpligtelse til Mor og Far, idet vi også skulle give dem Husly og hvad dertil hørte, Peters havde også en Aftægtsforpligtelse. Liefred og Karl havde faaet deres Uddannelse ved Fars Hjælp og skulle se efter Forældrenes Vold have en lille Løn af os. — Politiforholdene fik vi ordnet, som allerede nævnt. Selvom Far var borte af at drive Landbrug, nu var det med 58 Aar alligevel tidlig at holde op og det var kun rigtigt, at han nu lejede Jord og gæssede Kreaturer og drev lidt Handel, selvom det ikke var de store Penges, han havde til Raadighed. Mor gik op i, hvordan de gik os

og alt imens kom der Brinebøier og det gav for hende meget at se til.

Medens Programmet Nord 'stad paa her paa vor Hjemme', ^{i 50 aar og 60 aar,} hvor vi fik afskaffet igennem Fordybering og Regulering af Vandløbene, hvor vi fik nye, asfalterede Markveje, hvor Gaardene til dels flyttede ind eller videst muligt blev arrunderet, havde Far en vigtig opgave at modtage og kontrollere Leveringen af materialer som Guler og Guler; thi det var mange Gange, der kom til dels fra Danmark. - Pengereformene havde jo gjort det muligt, at der nu skabtes Forsynings eller Krigsaarenes Forsyningsplaner. Programmet Nord indebar ogsaa, at der opstod nye Landbrugsgjænder, for nu blev det til Bevælgelse af Flygtninge fra Tyskland som havde været Gaardgjænder der.

Medens vi i 1951 havde fjernet den gamle Stald og bygget en ny, var det os muligt i 1961 at nedrive det gamle Luthers og bygge et nyt med Afregtslyghed til her og Far overpaa. Det var de særlig glade for; thi derved havde de ogsaa faaet Bedeværelse, Centralvarme og hvad der ellers hører til - og da alt var færdig, ville særlig Far, gerne vise ^{andre} hvor flot de boede. Far's Handel blev med Tidens mænde og han følte sig i sin ret og efter han var fyldt de 70 Aar indledte han helt dette. - Brinebøierne var hans store Glæde og han lærte den gamle Brinebøier både paa dansk, tysk og plattysk og han digtede ogsaa selv sine Fortællinger, som de snart kunne indse. I det hele taget yndede han at digte Vers til forskellige Anledninger i Nabolaget og i Familien men ogsaa om forskellige Ting eller som han med Ironi gjorde morskaber, der er blevet om 'Frøingsbriks', hvor Kommen ved alle mulige Ligheder gik i den Parkledelse, eller dette om Borgmesteren, hvor Kommen fik Skyld i et Kvalitetstest- og ikke Alkoholen. Han digte til en Byfest om Agtning fik stor Anerkendelse og hans

hinder sin Kælelske og blevet til en Værdi for hele Familien
 nu senere hen. - Et blyt om den hårdeste Tid som Forældre og vi
 alle oplevede, Krigen 1939-45, ledet os forstaa hans Blyt om dette der
 skete, blyt om 'Graustræet', som fortæller om Nabsens Pede, den
 plauside Frau for et skeffe La - men han faldt, og Grauncie spæ,
 da de ikke længere fik hans Pleje, og saa er der blyt om 'de lille
 Bæk' som han lidt sad ved og lyttede til den, som den rinder
 dag ind dag ind helt ind i Evigheden - hvis Verden naar bedst!

Det var Far meget vigtigt at det danske Sprog kunne skulde bevares
 og hvor han kunne komme afsted med det, tilkælle han Folk per
 dansk og det var ham en Glæde, men man roerede per dansk.

Det var ham en Glæde da Nationalmuseets Ethnologiske Under-
 søgelser henvendte sig til Far og fik ham til at skrive om Led
 og Vok, men ogsaa om de forskellige Arbejder inden for Landbruget.
 Nu per per vor Hjemme. Tidt skulde der ogsaa følge Tegninger af
 Redskaber med. Far har ialt i Aarene 59-65 leveret ialt 634 haand-
 skrevne Lister til ovennævnte Led. Det optog ham meget i de Aar -
 og der kom et pænt Brev derfra, da jeg maatte meddele, at Far
 pludselig døde i 1965.

I Aarene omkring 1960 oplygte Lektor Karl Blainum fra Aarhus
 Universitet, Far. Han var interesseret i Bismarck og gamle
 Sange som Høgt efter Høgt var givet videre og kendes fremdeles.
 Far og hun som altid havde ringet meget og saa Far's Datter
 Christine var i en Radio-Udsendelse, som Karl Blainum
 stod for, med til at gengive gamle Skillingssange som Far's
 hun havde ringet - og saa de mange kendte danske og jølat-
 tyske Bismarck. - Saadan har man vel lov til at sige, at der
 var Bred efter hun og Far saalange de levede til at vidne om
 Danskheden i vor Hjemstavn.

Saalange jeg hinner var der i Agbrøp medlemmer af den

prototype, "Lindenborff - Bevægelse" og der var særlig Familien Hans Ingwersen, Fælvang, der var førende. Det ligger i Lagers Natur at Far og Hans Ingwersen stod noget "reservet" overfor hinanden, men da Far efter Krigen kom til at se i Peter's Psalterbog og læste et Vers om Lommen, Johnny Ingwersen, havde skrevet, som henviser til, at hvert menneske havde Det til at tilføle sig frit, skrev Far et Brev til Hans Ingwersen og takkede ham for, at han netop i de Aar, 1935-36, havde inspireret sine Løn derhen, at skrive dette Vers. - Hans Ingwersen boede dengang i Angel - og fra den Tid bestod et derligt Brevskifte imellem de to ældre Mand.

Far var et tvende menneske, idet han havde fast paa Skaberen af de mennesker og Naturer han oplevede i sin Hverdag; men det var saa absolut hans personlige Tro og sine Realitetsmenneske forlangte han af sig selv og andre, at være gode og virksomme overfor hinanden. Han havde oplevet to Verdenskrige, hvor Præster stod paa Prædikestolen og bad Vorherre om den retfærdige Lyst. Han kunne ikke lide, at Præster bad for en saa stor Lynd, menneskene var Skyld i. Derfor stod han særlig i de senere Aar med et vist Forbehold overfor Præster og Kirker. - Jeg glemmer dog aldrig, hvordan han med Linderlighed netop i de sidste Aar sang med i Sangen, "Dybt er Jorden", naar vi gik omkring juletræet. - Far elskede den danske Sangskat og særlig i Sangen: "Om dybt Brind gik altid klarst Vand ... kunne han finde store Værdier, der skunk overens med hans Lidskilling.

Der var saa absolut et tvende menneske, gik gerne i Kirke og kunne ville meget gerne hjælpe, hvor der trængtes til Hjælp.

Der og Far var i Grunden sjælden alvorlig syge. Der havde nok somme tider Lærebekendelse, men alvorlige Operationer paa Lygelens har de begge ikke været med til. Far havde vistnok en Gælderlidelse, men ved at fæe medicin, klarede han det.

På 8. marts 1965 kørte Far med mig til Røh, han ville til Løge, da hans Gælder plagede ham igen. Vort ophold i Røh varede ikke længe, da det var et Vejs med Luebygger, og vi kørte ret snart hjemad. I et Kjørning i Løge kom Bilen med højre Baglygte i Rende-stenen og i det glatte, snejappede Føre skingrede Bilen og jeg tabte Herredømmet over den og den kom over i venstre Vejside. I det samme kom forfra en Personbil med Pashengs-rogue (en Grisehandler). Han kunne på Grund af Snejap ikke bræmme og ramte vores Bil i højre Side, og udsprang i den Side ved Far og han ramtes hårdt. Vi fik ham hurtigt ud af Bilen og ind på en nærliggende Gaard og jeg fik ringet efter Løge som også kom straks. Ligeledes var Lygdebilen fra Kibøl hurtig der og vi kørte i den til Lygdehuset. Far var ved Bevidsthed, men han havde et dybt Lær i Løvedet og havde rikket også Brød i Bryllkassen. Undervejs sagde han: "Det er godt, det er mig og ikke dig". Videre ønskede han, at han på Lygdehuset ville have Enkeltsværelse. Inden vi var i Kibøl så han. - Jeg ventede med bange Øelser, hvad Løges undersøgelse ville give. Peter var også kommet til Lygdehuset - og ved 12-Tiden kom Cheflegen og fortalte os, at Far var død. Ulykken var sket ved 10-Tiden.

Det var hårdt at komme hjem til mor og fortælle hende Sandheden. Ulykken var sket og stod ikke til at endre - og jeg tænker tit på mors og mine Brøders Overberømt overfor mig. For mig bliver dog den Trøst tilbage, at både Hedvig og jeg havde et godt Forhold til mine Forældre - modsat havde gjort Ulykken endnu meget værre.

Vi fik Far hjem fra Lygdehuset og han blev baaret op i Stuen. Han fik sit Gædsk på. Han havde et ^{alt} engang andelsbed, at en hund var seden klædt på i Kirken og det havde han tidtelt sig om.

at det da var noget helt andet, som den Rigs-kjorte enhver fik paa.

Begravelsen fandt Sted fra Hjemmet ved Pastor Paul Fæpke. Der var anlagt Hylaleanlæg, som de mange mennesker som stod inde paa Gadepladsen ogsaa kunne høre. Han jordes paa Hagens Begravelsesplads i København. - Pastor Fæpke uendte i sin Prædiken Fars Kærlighed til Verden: Lad mig kun flagre her som Blad i Høst, naar du, mit Land, mine Stamme frit maa leve og vandre videre: Venne Kærlighed til hans Hægt og hans Stamme, der gjælder hans Familie og den gjælder ogsaa hans Fædres, og det var ikke den ene Trøst, der er Vidnesbyrd nok om, at han til hver en Tid ogsaa var rede til at lægge Kræfter til. Vi er mange som maa bekende: Vi har mistet en god Mand. - Ved den efterfølgende Begravelsestæffe som havde rekket omkring 300 mennesker fra både nord og syd for Hørsens talte Præsten Rindstrøm om Fars Kirke indenfor det Danske. Han beklagede Far som en berømt men ingen ydmyg Mand. Mange Breve og Blomster kom til Begravelsen og det blev en Dag, hvor der blev bekræftet, hvor velvillig og barmhjertig Far havde været.

For hos kom først en meget trist Tid - dog lidt efter lidt fandt hun sig af med, at Livet jo skulde leves videre. Længere Ophold hos Karl og Ellen i Vandetøj og Høj og Lijf i Bredsted hjalp ogsaa at overvinde Sorgen. Himmelen klagede hun noget over Læreren, men Læreren konstaterede ikke noget alvorligt. Da det blev Sommer fik vi Besøg af jydsk Følly og hendes Fæder fra Jutland, naar den jyske Høst. Far havde inviteret hende, mens han levede, - og denne Indbydelse ville hun ikke tage tilbage. - Da hun i Øst. igen havde været nogle Dage i Bredsted, ville hun igen i København - behandling og St. Oluf, vores Læge, beordrede hende til en Rejse i Flensborg. Hun ville straks have hende paa Sygehuset, paa Franziskanerhospitalet, hvor hun næsten umiddelbart blev opereret; det viste sig dog at det var for sent, Kraft Lyden havde bedt sig medant, at der ikke var nogen Hjælp mulig.

Nor døde den 17. Nov. 1965. Hedvig og Edith var hos hende, da hun døde. Vi hentede hende hjem og hun blev begravet den 22. Nov. fra Rødt Kirke. Pastor Fappe prediktede i Kirken og hun blev begravet ved siden af Far. Bysen ved hans Begravelse kom mange sønner fra Nord for Grænser. Lisbeth Brøndsted, lærerinde i 1. Klasses, holdt en pæn kirke-tale om Nor, om hans Kirke for Kvindeforeningerne herude i Syd - Sønder - Amt.

Da Far ved en Guldbrylløpsfest for Anna og Hans Albert Christensen i den danske Skole i Odense holdt en Tale, sagde han, at han ønskede for dem som han ønskede for sig selv, at de maatte have den Lykke at leve længe med hinanden og at ingen af dem længe blev allene tilbage. - Man kan sige, dette hans Ønske gik i Opfyldelse; dog det var alligevel tidligt, da døde, Nor blev 69, Far 72 Aar.

Når Far tidt fik tilbuds et Filledskovs, var det med en hvid Fjæve han tog imod det. Hans Indstilling var, at det herlige først skulde jernes og være i Orden - og det var Nor var absolut med paa - og saa kunne man tage tid og gøre noget for andre. Derfor kan man sige, vi havde som Børn og unge et godt Hjem og vi overtog straks efter Krigen en velplejet og velbevaret Gaard, naar man hentes tilbage, hvor vanskeligt det havde været i Krigen Aar.

Det var en let Sag for os at gaa ind i det danske Arbejde, Nor og Far var konsekvent gaaet den Vej og havde skabt sig selv Anseelse - ogsaa i tyske Kredse. Vi behøvede kun at føre den Linie videre.

For os, der kom efter dem, er der kun en Tak i Glæde over det, de var, er og altid vil blive for os.